

Universitat Rovira i Virgili

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Seu Baix Penedès

**ENSENYAMENT DE MESTRES
EDUCACIÓ INFANTIL**

TREBALL DE FI DE GRAU

**AFECTACIÓ DEL PATINATGE ARTÍSTIC EN INFANTS
DIAGNOSTICATS AMB TDAH**

Claudia Castro Cuartero

Tutora: Ana Torres García

El Vendrell, 31 de maig de 2021

RESUM

Entre un 3 i un 7% d'infants pateixen trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH). El TDAH és una afectació crònica que es manifesta en la dificultat per mantenir l'atenció, la hiperactivitat i el comportament impulsiu. L'activitat física continuada provoca millores en el grau i l'afecció de TDAH sobre els infants. Hi ha esports que treballen capacitats que poden ajudar a aquests infants en la millora de la seva funció executiva, la funció cognitiva, la coordinació motora, el rendiment acadèmic, el comportament i les habilitats socials.

L'objectiu d'aquest treball és investigar sobre l'afecció concreta del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH. Per fer-ho, s'ha utilitzat una metodologia qualitativa a través d'un estudi de casos de quatre infants amb TDAH que practiquen aquest esport amb regularitat. Els instruments utilitzats per aquesta investigació són tres qüestionaris diferenciats destinats als infants amb TDAH, a les famílies i als entrenadors/es.

Els resultats obtinguts de l'anàlisi qualitativa dels qüestionaris manifesten que el patinatge artístic afecta de manera majoritàriament positiva. En alguna capacitat aïllada s'observa no afecció i, en qualsevol cas, es descarten canvis o efectes negatius sobre els infants. Les funcions executiva i cognitiva, la coordinació motora, el rendiment acadèmic, el comportament, les habilitats socials i la percepció subjectiva de benestar milloren notablement en infants de TDAH després de practicar habitualment patinatge artístic. Per aquest motiu, realitzar un esport com el patinatge seria una possible ajuda per disminuir els símptomes del TDAH i donar una millor qualitat de vida als infants que el pateixen.

Paraules clau: TDAH, patinatge artístic, atenció, hiperactivitat, impulsivitat, beneficis, capacitats, dificultats, trastorn, esport, teràpia, funció cognitiva, funció executiva, coordinació motora, comportament.

RESUMEN

Entre un 3 y un 7% de niños y niñas sufren trastorno por déficit de atención e hiperactividad (TDAH). El TDAH es una afectación crónica que se manifiesta en la dificultad para mantener la atención, la hiperactividad y el comportamiento impulsivo. La actividad física continuada provoca mejoras en el grado y la afección de TDAH sobre los niños y niñas. Hay deportes que trabajan capacidades que pueden ayudar a estos niños en la mejora de su función ejecutiva, la función cognitiva, la coordinación motora, el rendimiento académico, el comportamiento y las habilidades sociales.

El objetivo de este trabajo es investigar sobre la afectación concreta del patinaje artístico en niños y niñas diagnosticados con TDAH. Para hacerlo, se ha utilizado una metodología cualitativa a través de un estudio de casos de cuatro niños con TDAH que practican este deporte con regularidad. Los instrumentos utilizados por esta investigación son tres cuestionarios diferenciados destinados a los niños con TDAH, a las familias y a los entrenadores/as.

Los resultados obtenidos del análisis cualitativo de los cuestionarios manifiestan que el patinaje artístico afecta de manera mayoritariamente positiva. En alguna capacidad aislada se observa no afección y, en cualquier caso, se descartan cambios o efectos negativos sobre los niños. Las funciones ejecutiva y cognitiva, la coordinación motora, el rendimiento académico, el comportamiento, las habilidades sociales y la percepción subjetiva de bienestar mejoran notablemente en niños con TDAH después de practicar habitualmente patinaje artístico. Por este motivo, realizar un deporte como el patinaje sería una posible ayuda para disminuir los síntomas del TDAH y dar una mejor calidad de vida a los niños que lo sufren.

Palabras clave: TDAH, patinaje artístico, atención, hiperactividad, impulsividad, beneficios, capacidades, dificultades, trastorno, deporte, terapia, función cognitiva, función ejecutiva, coordinación motora, comportamiento.

ABSTRACT

From 3 to 7% of children have attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). ADHD is a chronic condition manifested in the difficulty of maintaining attention, hyperactivity, and impulsive behaviour. Continuous physical activity causes improvements in the degree and state of ADHD in children. Some sports work on skills that can help these children improve their executive function, cognitive function, motor coordination, academic performance, behaviour, and social skills.

This work aims to investigate the specific impact of figure skating on children diagnosed with ADHD. A qualitative methodology was used through a case study of four children with ADHD who regularly practice this sport. The instruments used for this research are three different questionnaires for children with ADHD, families, and coaches.

The results obtained from the qualitative analysis of the questionnaires show that figure skating has a mostly positive effect. In some isolated capacities, non-affection is observed, and, in any case, changes or adverse effects on children are ruled out. Executive and cognitive functions, motor coordination, academic performance, social behavior and skills, and subjective perception of well-being improve markedly in ADHD children after habitually practicing figure skating. For this reason, practising a sport such as figure skating would be a possible way to reduce the symptoms of ADHD and give a better quality of life to children suffering from it.

Key words: ADHD, artistic skating, attention, hyperactivity, impulsivity, benefits, capabilities, difficulties, disorder, sport, therapy, cognitive function, executive function, motor coordination, behaviour.

Índex

1. Introducció.....	1
2. Marc teòric.....	2
2.1 Què és el TDAH?	2
2.1.1 Característiques dels infants amb TDAH.....	4
2.1.2 Evolució del TDAH a les diferents etapes del desenvolupament.....	6
2.1.3 Dificultats associades al TDAH.....	8
2.2 Què és el patinatge artístic sobre rodes?	10
2.2.1 Modalitats del patinatge artístic.....	11
2.2.2 Beneficis de la pràctica del patinatge artístic.....	17
2.3 Relació entre el TDAH i el patinatge artístic.....	19
3. Marc metodològic.....	21
3.1 Pregunta d'investigació.....	22
3.2 Objectius.....	22
3.2.1 Objectius generals.....	22
3.2.2 Objectius específics.....	23
4. Disseny.....	23
4.1 Introducció	23
4.2 Metodologia i temporalització.....	23
4.3 Mostra/població.....	24
4.4 Instruments per la recollida de dades.....	25
5. Anàlisi de resultats.....	25
6. Conclusions.....	36
7. Bibliografia.....	37
8. Annexos.....	40
8.1 Qüestionaris.....	40
8.2 Validacions dels qüestionaris.....	50

Índex de figures

1. Figura 1: Simptomatologia de l'infant 1.....	26
2. Figura 2: Simptomatologia de l'infant 2	27
3. Figura 3: Simptomatologia de l'infant 3	29
4. Figura 4: Simptomatologia de l'infant 4	30

Índex dels gràfics

1. Gràfic 1: Resposta dels pares/mares dels símptomes que han disminuït	32
2. Gràfic 2: Resposta dels entrenadors/es dels símptomes que han disminuït	32
3. Gràfic 3: Resposta dels pares/mares i entrenadors/es sobre la concentració en activitats motivadores per als infants amb TDAH	33
4. Gràfic 4: Resposta dels infants sobre la capacitat d'evitar estímuls externs	34
5. Gràfic 5: Aspectes del rendiment acadèmic	34
6. Gràfic 6: Respostes dels pares/mares sobre els aspectes que han millorat en les habilitats socials dels infants amb TDAH	35
7. Gràfic 7: Respostes dels entrenadors/es sobre els aspectes que han millorat en les habilitats socials dels infants amb TDAH	35

1. INTRODUCCIÓ

El Trastorn per Dèficit d'Atenció amb Hiperactivitat (TDAH) és un trastorn del neurodesenvolupament que s'inicia en la infància i pot continuar durant l'adolescència i l'edat adulta. Aquestes persones tenen dificultats per mantenir l'atenció, poden ser inquiets i hiperactius, i poden actuar impulsivament (Asociación Americana de Psiquiatria, 2013). Els símptomes d'aquest trastorn són visibles en el seu dia a dia i es poden manifestar en diferents àmbits, com l'escolar o el familiar. El TDAH és un trastorn que pot presentar de manera secundària altres dificultats associades relacionades amb la conducta, l'aprenentatge i en l'àmbit afectiu. Tot i això, és un trastorn que evoluciona en les diferents etapes de la vida de la persona que ho pateix (Departament d'ensenyament, 2013).

Diferents investigacions afirmen que l'activitat esportiva pot aportar beneficis en les persones amb TDAH (Lomas i Clemente, 2017). En el cas del patinatge artístic sobre rodes pot aportar beneficis als infants diagnosticats amb TDAH, gràcies al fet que és un esport motivador per a ells/es i que treballa aspectes com l'organització, la planificació, la concentració, les habilitats socials, entre d'altres (Lladó, 2020).

El patinatge artístic és un esport amb diferents disciplines i modalitats. És un esport molt complet que exigeix als seus esportistes el treball de moltes de les seves capacitats, tant físiques com mentals (Bermúdez, 2016). Cada modalitat té unes característiques que la fan diferent de la resta, trobem modalitats que es duen a terme de manera individual, altres en parella i altres en equip (World Skate Artistic Technical Comission, 2021)

Aquest treball ha sorgit de l'observació al llarg del temps de la millora d'un infant diagnosticat amb TDAH en l'àmbit del patinatge artístic. A través d'aquesta observació va sorgir la inquietud i els dubtes de com podia afectar aquest esport en altres infants amb TDAH. Això va motivar a realitzar aquesta investigació per així resoldre els dubtes que havien aparegut. L'objectiu que es persegueix és investigar sobre el trastorn del TDAH i l'esport del patinatge artístic, per veure la seva relació i analitzar diferents casos d'infants per observar com ha afectat aquest esport en el seu trastorn.

Aquest treball es divideix en diferents parts, en la primera s'ha exposat el marc teòric tot explicant el trastorn del TDAH amb les seves característiques, l'evolució i les dificultats associades que es poden trobar. A més, es troba la definició de patinatge artístic sobre rodes amb l'explicació detallada de totes les seves modalitats i els beneficis que pot aportar aquest esport.

A la segona part, s'explica el marc metodològic on s'exposa la importància de la investigació en l'àmbit educatiu, la pregunta d'investigació en la qual es basa aquest treball i els objectius a assolir.

A la tercera part, s'explica el disseny i es fa una breu introducció sobre la investigació educativa. A més, s'exposa la metodologia utilitzada, la mostra triada i els instruments creats per la recollida de dades.

Finalment, es mostra l'anàlisi dels resultats obtinguts i les conclusions que s'han extret del treball. També es pot observar tota la bibliografia emprada per aquesta investigació i els índexs de les figures i els gràfics utilitzats. Per últim, als annexos es troben els tres qüestionaris emprats per la investigació i les validacions dels qüestionaris fetes per professionals de l'educació.

2. MARC TEÒRIC

2.1 Què és el TDAH?

El departament d'ensenyament (2013) defineix el TDAH com un trastorn d'origen neurobiològic caracteritzat per un alt nivell d'impulsivitat, defecte d'atenció i activitat motriu. És un trastorn que s'inicia a l'edat infantil i que afecta entre un 3 a 7% d'infants en edat escolar.

Tal com indiquen la Asociación Americana de Psiquiatria (2013) i Roca et al. (2010) hi ha tres subtipus de TDAH, i per fer un diagnòstic actual, el subtipus adequat s'ha d'indicar segons el patró simptomàtic predominant durant els últims sis mesos:

- Tipus amb predomini del dèficit d'atenció:

Es parla d'aquest subtipus quan 6 o més símptomes de desatenció han persistit almenys sis mesos. Es manifesta a partir del segon i tercer cicle d'Educació Primària o fins i tot a Educació Secundària. Les dificultats es relacionen més en el rendiment acadèmic, aquestes predominen tant en el sexe masculí com el femení. El subtipus inatent no acostuma a presentar problemes que interfereixin a la seva activitat social, escolar o familiar, i això fa que passi desapercebut. Aquesta és una causa de fracàs escolar a Secundària per la falta d'hàbits d'estudi. Es caracteritzen per la falta de concentració, tot i que no es tracta d'una falta de capacitat, sinó d'una dificultat per mantenir l'atenció en tasques llargues i/o avorrides. La dificultat augmenta quan es troben en un espai amb molts estímuls, ja que fan que es desviï la seva atenció. En l'àmbit educatiu, és molt característic que la primera part dels treballs o exàmens estigui més ben feta que no pas la part final, ja que no poden mantenir molta estona l'esforç que realitzen per fer la tasca. També són habituals les dificultats d'organització i planificació, i intervenen factors com la mala gestió del temps, la tendència a posposar tasques que suposen un esforç, la interrupció de tasques per prestar atenció a altres activitats, etc.

- Tipus amb predomini hiperactiu-impulsiu:

Es parla d'aquest subtipus quan 6 o més símptomes d'hiperactivitat-impulsivitat han persistit almenys sis mesos. Els símptomes acostumen a presentar-se precoçment a l'etapa d'Educació Infantil i al principi d'Educació Primària, predomina en el sexe masculí. Les dificultats més importants estan relacionades amb la conducta, i es caracteritzen per la impulsivitat i la hiperactivitat. La impulsivitat fa que siguin incapaços de pensar abans d'actuar, sobretot pensar en les conseqüències dels seus actes. Aquestes manifestacions varien segons la persona i també poden variar amb el pas del temps. La hiperactivitat es manifesta amb un moviment continu, sobretot quan són petits els costa mantenir-se molta estona asseguts, o si estan asseguts, alguna part del cos està en moviment. Una altra manifestació és tenir un objecte a les mans o tocar constantment a les persones o objectes del seu voltant. Això implica que siguin persones sorolloses. Tot i això, no es manifesta en totes les persones igual, fins i tot hi ha persones que no presenten una gran activitat motriu. La hiperactivitat acostuma a disminuir al llarg dels anys.

- Tipus combinat:

Aquest subtipus s'utilitza quan han persistit durant almenys sis mesos 6 o més símptomes tant de desatenció com d'hiperactivitat-impulsivitat.

El departament d'ensenyament (2013) ens presenta els símptomes de cada subtipus de TDAH. Dins el tipus amb predomini del dèficit d'atenció es troben símptomes com dificultats per mantenir l'atenció, descuits o obllits persistents, comportaments al marge de la tasca a realitzar, tendència a la distracció i un estil cognitiu lent i amb dificultats d'aprenentatge. En canvi, dins el tipus amb predomini hiperactiu-impulsiu es troben símptomes com un comportament problemàtic, moviments motors excessius i impulsivitat verbal i/o conductual. Al tipus combinat es troba una combinació de símptomes d'ambdós tipus.

Roca et al. (2010) afirmen que el Trastorn del Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat afecta entre un 5 i un 10% de la població, sobretot al sexe masculí, tot i que cal tenir en compte que els símptomes en el sexe femení acostumen a passar més desapercibuts, i en moltes ocasions no s'arriben a diagnosticar. A més, el TDAH sempre s'ha considerat un trastorn infantil, però actualment es coneix que almenys en un 50% dels casos els símptomes no desapareixen a l'edat adulta.

2.1.1 Característiques dels infants amb TDAH

La Asociación Americana de Psiquiatría (2013) descriu que la característica bàsica del TDAH és un patró persistent d'hiperactivitat-impulsivitat i/o desatenció. Les manifestacions comportamentals i la manca d'atenció es poden produir en molts contextos, tant en situacions laborals, com acadèmiques, socials o familiars.

Les persones diagnosticades amb TDAH tenen una manca d'atenció que els provoca no fixar-se en els detalls i cometre errors en activitats escolars o treballs. També els resulta difícil mantenir una atenció en activitats laborals o lúdiques, per això els resulta molt difícil poder dur a terme una tasca fins a la seva finalització. Acostumen a no seguir instruccions i ordres, i a desconnectar del que estan fent centrant-se en una altra cosa externa. Per això, són capaços de canviar de tasca sense haver acabat l'anterior. Els

infants amb TDAH mostren dificultats per organitzar tasques i activitats. A més, eviten dur a terme tasques que exigeixen un esforç mental continu, una gran concentració, una dedicació personal o que impliquen exigències organitzatives, ja que això els suposa una situació i experiència desagradable. Per això, els hàbits de treball i els materials que utilitzen per acomplir la tasca acostumen a estar desorganitzats.

Aquests infants es distreuen amb molta facilitat, i això fa que estímuls irrellevants interrompin les tasques que s'estan fent. En situacions socials, es pot manifestar la manca d'atenció pels canvis freqüents en una conversació, no escoltar a la resta ni atendre a les conversacions, i no seguir els detalls o les normes d'activitats o jocs.

La hiperactivitat pot manifestar-se quan l'infant amb TDAH no està quiet quan està assegut, per un excés de córrer o saltar en situacions inadequades, parlant de manera excessiva o experimentant dificultats per jugar o dedicar-se de manera calmada a activitats d'oci, entre d'altres.

La impulsivitat es manifesta a través de la impaciència, la dificultat per ajornar respostes o donar-les de manera precipitada abans que la pregunta hagi estat finalitzada, dificultat per esperar el seu torn o interrompre de manera freqüent a la resta. Això pot provocar problemes i malentesos en diferents situacions, com per exemple fer comentaris fora de lloc, no atendre a les normes que se'ls dona, fan seus els objectes dels altres, etc.

Aquests símptomes es produeixen més freqüentment en situacions de grup, i a més, empitjoren en situacions que exigeixen una gran atenció o esforç mental continu o situacions poc atractives. Però els símptomes també poden ser mínims o nuls en situacions de control molt estricte, en activitats interessants, en una situació de relació personal de tu a tu o quan rep un reforç positiu pel bon comportament.

El departament d'ensenyament (2013) afirma que els infants i joves amb TDAH normalment tenen un rendiment escolar més baix del que podrien tenir per les seves possibilitats cognitives. Això és causat per les seves característiques, com poden ser la manera d'afrontar una tasca, la poca capacitat de planificar-se i la possibilitat de patir altres trastorns d'aprenentatge i/o de conducta associats.

Fent referència al funcionament cognitiu, el departament d'ensenyament (2013) exposa que als alumnes amb TDAH tenen dificultats per autogovernar-se i inhibir una resposta impulsiva davant la necessitat interna i davant estímuls externs. Aquest alumne té dificultats per inhibir tant les respostes de reforç positiu com les de situacions negatives.

A més, aquesta dificultat d'inhibició afecta també al desenvolupament de les seves funcions executives. Com les persones amb TDAH no desenvolupen aquestes funcions de forma eficient, pot generar debilitats que van des de la falta de memòria i atenció en activitats quotidianes, fins a ser incapaç de resoldre problemes i afrontar situacions desfavorables o d'adaptació a l'entorn social. La manca d'inhibició de les respostes també pot provocar que els infants amb TDAH tinguin problemes en habilitats mentals com separar els fets dels sentiments, el sentit del passat i del futur, parlar-se a un mateix i desglossar o recombinar la informació.

Tot aquest conjunt de factors provoca que no siguin capaços d'afrontar situacions difícils, ja que tenen poques eines i estratègies per respondre a l'estrès. Aquests infants no saben com resoldre problemes, siguin grans o petits, o les decepcions comunes de la vida quotidiana. Si se sumen els possibles efectes secundaris amb les dificultats nuclears del TDAH, pot originar que els infants es mostrin resistents als canvis, inflexibles, exigents i oposicionistes. En situacions com aquestes, és possible que augmenti la probabilitat de què apareguin conductes explosives i prenguin forma d'agressió verbal i/o física.

En conclusió, el TDAH és un trastorn amb un alt nivell de comorbiditat, és a dir, té una elevada presència de més trastorns a més del trastorn primari. En el cas del TDAH, apareixen problemes associats d'aprenentatge, de conducta i afectius.

2.1.2 Evolució del TDAH a les diferents etapes del desenvolupament

Roca et al. (2010) expliquen que el trastorn del TDAH roman durant tota la vida, en major o menor grau. Diferents estudis afirmen que el 75% dels infants amb TDAH, seran adolescents amb TDAH, i d'aquests adolescents, el 50% seran adults amb TDAH. És a dir, en la població adulta, la prevalença del TDAH es calcula entre el 3-4%. La repercussió del TDAH en la vida de l'adult pot tenir a veure amb els símptomes residuals d'aquest trastorn, amb la repercussió o problemes secundaris de la infància, o totes dues

coses a la vegada. Tractar aquest trastorn durant la infància serà una prevenció dels problemes secundaris, sobretot els derivats del fracàs escolar, la baixa autoestima i la marginalitat social.

Susín (2018) i el departament d'ensenyament (2013), exposen els trets més característics del TDAH des de l'etapa d'educació infantil fins a l'etapa d'educació secundària.

→ Etapa d'Educació Infantil

Els infants diagnosticats amb TDAH acostumen a haver estat nadons molt inquiets, amb dificultats per a dormir i per adaptar-se a les pautes horàries. Al primer cicle d'Educació Infantil, a partir dels 2-3 anys, els infants manifesten actituds oposicionistes molt intenses, no aprenen de l'experiència ni escolten les advertències dels adults i per això es fan mal sovint, tenen dificultats per adaptar-se als canvis i també baixa tolerància a la frustració. Al segon cicle, dels 3 als 5 anys, els infants repeteixen a l'escola les conductes habituals a casa, com per exemple desobeir normes, rebequeries desproporcionades i dificultat per relacionar-se i per a les activitats en grup.

En aquesta etapa predomina la hiperactivitat i la impulsivitat, els infants són moguts i imprudents, corren molt, toquen i juguen amb objectes, no obeeixen ni sembla que segueixin cap ordre, canvien de joc de manera constant, no s'entenen molt en les activitats i necessiten molta supervisió.

→ Etapa d'Educació Primària

En aquesta etapa, a partir dels sis anys, destaca la dificultat d'adquisició d'hàbits escolars i d'higiene. Persisteixen els problemes d'obediència i poden aparèixer conductes antisocials, sovint intenten cridar l'atenció amb conductes conflictives. A més, poden tenir dificultats en els aprenentatges, distreure's a l'aula amb qualsevol cosa quedant així interrompuda la seva feina i oblidar o perdre objectes necessaris. Tot això pot provocar un baix rendiment acadèmic que deteriori la seva autoestima. Per últim, pot tenir problemes de relació amb els companys de l'aula amb una ràbia poc continguda.

→ Etapla d'Educació Secundària

Durant l'etapa d'Educació Secundària el més probable és que no es percebi la hiperactivitat i pugui estar assegut tota l'estona, encara que tindrà dificultats per atendre a totes les classes. Per això continua la manca d'atenció i també la impulsivitat. En ser una etapa escolar de més nivell, les dificultats d'organització i planificació, el control del temps i l'establiment de prioritats tenen més rellevància. Els conflictes amb els companys, els pares o els professors poden aparèixer quan parlen o actuen sense pensar.

2.1.3 Dificultats associades al TDAH

Els infants diagnosticats amb TDAH poden presentar de manera secundària altres tipus de trastorns o dificultats, amb les quals necessiten ajuda i/o suports complementaris.

Roca et al. (2010) afirmen que els infants amb TDAH, a part de les dificultats nuclears del trastorn, poden presentar també:

➤ Inflexibilitat i conducta explosiva

Davant una imposició de normes o canvis inesperats en les rutines, els infants amb TDAH poden reaccionar de manera desproporcionada i presentar un descontrol de la seva conducta. Això ve causat per la poca capacitat d'adaptació davant una nova situació i una baixa flexibilitat de pensament.

➤ Baixa memòria de treball

El baix rendiment acadèmic dels infants amb TDAH pot venir donat l'alteració de la memòria de treball, ja que és una memòria a curt termini i imprescindible pel raonament, la reflexió i la comprensió de demandes de l'entorn, entre d'altres. Aquesta memòria és molt important per qualsevol activitat cognitiva, i a l'etapa escolar la seva alteració es manifesta a través d'una baixa comprensió lectora, dificultat en la realització de problemes matemàtics i en qualsevol tasca que tingui diferents ordres a seguir de manera seqüencial.

➤ Dificultats d'aprenentatge

Els infants amb TDAH presenten dificultats en el rendiment escolar per motius com el processament de la informació en tasques basades en el llenguatge, limitacions per organitzar el discurs i trobar les paraules adequades en la llengua oral, i dificultats en el progrés de les matemàtiques pels problemes de comprensió lectora, la baixa memòria de treball i la impulsivitat. També tenen una influència negativa en el progrés acadèmic la manca d'organització, de motivació i concentració, els problemes de conducta a l'escola, els conflictes entre els companys i la baixa autoestima.

➤ Baixa autoestima

La baixa autoestima ve causada pels comentaris que l'infant amb TDAH rep del seu entorn, tant dels adults com dels seus iguals. Per desgràcia, aquests infants acostumen a comprovar que no són capaços d'aconseguir que les coses els surtin bé encara que s'esforcin i que el seu entorn no ho valori. Per això, cal entendre que són infants que necessiten ajuda i tenen un problema, no són problemàtics.

➤ Alteracions del son

Es pot presentar una dificultat a causa del mal funcionament dels sistemes cerebrals d'alerta i regulació del ritme del son i la vigília. És per això que poden aparèixer dificultats per agafar el son, tenir despertars freqüents, somnambulisme, somnilòquia, síndrome de les cames inquietes, etc.

El departament d'ensenyament (2013) classifica aquests trastorns o dificultats en:

- Molt freqüents: amb més del 50% es troben trastorns de conducta, que són conductes inadaptades que desafien les regles, les normes i els drets dels altres. També es troben trastorns negativistes desafiants, on predomina la desobediència i l'hostilitat cap a persones que representen figures d'autoritat, a vegades es produeix a conseqüència de frustracions. I per últim, pateixen un risc més alt de desajustament i rebuig social.
- Freqüents: fins al 50% es troben trastorns específics de l'aprenentatge com problemes de lectura, d'escriptura, del llenguatge i alteracions en el càlcul matemàtic. També trastorns d'ansietat per separació, per estrès psicosocial o fòbies, i trastorns en el desenvolupament de la coordinació com hipotonia

generalitzada, manca de destresa en la psicomotricitat fina per impulsivitat i inhabilitat per a l'esport.

- Menys freqüents: en un 20% trobem trastorns de tics i trastorns depressius i afectius que es manifesten amb una baixa autoestima, irritabilitat, manca d'energia, somatitzacions i problemes de son.

2.2 Què és el patinatge artístic sobre rodes?

Lladó (2020) defineix el patinatge artístic sobre rodes és una disciplina esportiva on els esportistes llisquen sobre patins de rodes. A les diferents disciplines de patinatge sobre rodes podem trobar el patinatge de velocitat, l'hoquei patins, l'hoquei línia, freestyle, l'alpí en línia, el roller derby, rollerblading, skateboarding, descens en línia, scooter i el patinatge artístic. Aquest treball se centra en el patinatge artístic sobre rodes, un esport que es pot practicar de manera individual, en parelles o per equips, segons la modalitat, que té com a objectiu principal barrejar moviments de dansa amb la sincronització dels peus i la realització de figures. Aquest esport combina elements tècnics específics del patinatge amb facetes artístiques.

Tal com descriu Bermúdez (2016), el patinatge artístic és un dels esports més complets i difícils, ja que als patinadors se'ls exigeix unes condicions físiques molt bones i una gran capacitat de concentració. Aquest, és un esport d'especialització primerenca classificat dins dels esports de coordinació i art competitiu. Aquesta disciplina exigeix molta cura i dedicació per part de l'esportista, ja que és un esport que requereix precisió i la falta de continuïtat provoca que el rendiment sigui lent. Això és degut al fet que els elements d'aquesta disciplina requereixen una repetició constant perquè el patinador/a els domini completament.

Un aspecte molt important a tenir en compte és que perquè un patinador/a pugui desenvolupar aquesta disciplina completament, ha de tenir un alt nivell de desenvolupament de les seves capacitats físiques que li ho permetin. Per tant, és important que aquests esportistes treballin habilitats que es troben en diferents esports com la gimnàstica i el ballet per la seva força i flexibilitat, i fins i tot el teatre per la seva interpretació i expressió corporal.

Per dur a terme aquest esport, es necessita un material clau que són els patins. Els patins estan compostos per diferents elements com la bota, la plantilla, les rodes i els frens, a trets generals. Cada element pot variar en material, forma i duresa segons la modalitat que es practica i el nivell on es troba l'esportista. Una part molt important per la pràctica adequada d'aquest esport és el manteniment del material, sobretot per evitar lesions i assegurar el bon desenvolupament de l'activitat del patinador/a.

Tal com la World Skate Artistic Technical Comission (2021) i Lladó (2020) indiquen, el patinatge artístic a Catalunya és un esport amb possibilitat de participar en competicions, tant en l'àmbit de consell escolar com en l'àmbit professional. Les institucions que s'encarreguen de l'organització de competicions són la UCEC, Unió de Consells Esportius de Catalunya, i les diferents federacions com la World Skate, que s'encarrega de les competicions de caràcter mundial, la FEP, Federación Española de Patinaje que s'encarrega en l'àmbit estatal, i la FECAPA, Federació Catalana de Patinatge que s'encarrega en l'àmbit autonòmic.

La UCEC s'encarrega d'organitzar els Jocs Esportius Escolars de Catalunya on hi ha diferents fases comarcals classificatòries per les fases territorials, i posteriorment arribar a la fase final on participen esportistes de tot el territori català. Aquestes competicions es regeixen per una normativa pròpia, es pot participar en modalitat lliure individual i en modalitat grupal de xou, totes dues organitzades per nivells separats per edats.

Les federacions World Skate i FEP, com s'ha mencionat anteriorment, s'encarreguen d'organitzar competicions mundials i estatals on només poden arribar els esportistes que estan a la màxima categoria i que es classifiquen gràcies a les competicions anteriors, organitzades per la FECAPA. La FECAPA s'encarrega a escala autonòmica i està dividit en les quatre territorials: Tarragona, Barcelona, Lleida i Girona. I per últim, cada territorial organitza les competicions i les proves, que s'han de passar per pujar de nivell, per als esportistes que es troben en les categories d'iniciació.

2.2.1 Modalitats del patinatge artístic

Segons Lladó (2020), actualment el patinatge artístic consta de set modalitats: lliure, solo dansa, figures obligatòries, parelles de dansa, parelles d'artístic, xou i precisió. Cada una

d'elles té unes característiques específiques de funcionament i elements tècnics que la fan diferent de la resta. És molt important que els entrenadors i entrenadores coneguin les particularitats a nivell físic, tècnic i psicològic de cada una de les modalitats per al bon desenvolupament dels esportistes dins de cada una.

Bermúdez (2011) i la World Skate Artistic Technical Comission (2021), defineixen les característiques de totes les modalitats i els aspectes a tenir en compte per al patinador/a en cada una d'elles:

- Lliure:

La modalitat de lliure és la que dona una base sòlida a tots els patinadors/es. Consisteix en l'execució de salts, piruetes, passos i figures sobre la pista amb acompanyament musical. Els elements tècnics varien segons la categoria i el nivell de l'esportista, però tots ells tenen un ordre de menor a major dificultat, que és el mateix ordre en què s'ensenyen. A part dels elements tècnics, també hi ha els continguts artístics com les habilitats del patinatge, la coreografia, l'expressió corporal, la interpretació, etc. A Catalunya, per poder avançar de nivell cal superar unes proves amb uns requisits específics que són valorats per jutges professionals. D'aquesta manera s'arriba a la categoria màxima, on es pot participar en campionats classificatoris com el territorial, l'autonòmic, l'estatal i l'europeu fins al campionat del món. A les competicions es valora de manera simultània tant els elements tècnics com els continguts artístics, per això és molt important treballar-los conjuntament i amb la mateixa intensitat. D'aquesta manera, el patinador/a aconseguirà donar qualitat a tot el seu programa. En competició trobem programes curts i llargs, que es diferencien per la seva durada i els elements obligatoris a realitzar, que també varien segons la categoria per edat del patinador/a (Molins, 2020).

En aquesta modalitat, és una de les que requereix més esforç físic. És necessari que els esportistes tinguin un bon desenvolupament muscular a les extremitats i una bona forma física per poder arribar al domini tècnic que requereix, com per exemple l'elevació en els salts, l'agilitat i destresa en les piruetes, i la flexibilitat en les figures.

- Solo dansa:

Aquesta modalitat té com a principal característica la realització de passos i girs en els seus programes. El solo dansa és una modalitat on es troben pocs salts i piruetes, els

programes estan compostos per elements tècnics formats per diferents girs i passos d'enllaç. Els patinadors/es de solo dansa realitzen les danses obligatòries, que consisteix a seguir un patró imaginari sobre la pista, on s'estableixen una sèrie de passos i girs consecutius que han de formar el dibuix de la dansa. Les danses obligatòries s'utilitzen per passar de nivell i per competir quan s'arriba al nivell de competició. Segons l'edat del patinador/a les danses variaran, i a les competicions es realitzaran les danses triades en aquella temporada pel comitè de dansa de la World Skate. Un aspecte molt important de les danses obligatòries és l'acompanyament musical, ja que per la seva correcta realització s'ha de seguir el tempo de la música mentre es fa el treball de peus. Els ritmes establerts són: marxes, valsos, foxtrots, tangos, blues, rumba, polca, xarleston, pas doble, cha cha cha, entre d'altres. A les competicions, a part de les danses obligatòries també trobem les danses lliures i les style danses. La dansa lliure ha de contenir elements tècnics obligatoris que varien segons la categoria del patinador, aquests elements tècnics són: seqüència de clúster, seqüència de tràveling, línia de passos, seqüència coreogràfica i seqüència artística, tots ells tenen diferents nivells que augmenten el seu valor tècnic. La style dansa és la dansa que substitueix les danses obligatòries en les categories júnior i sènior. En aquesta dansa trobem elements tècnics obligatoris com a la dansa lliure i un patró de dansa com a les danses obligatòries, és un programa que conté elements dels dos estils de programa.

A la modalitat de solo dansa, es dóna molta importància a la imatge corporal del patinador/a dins la pista. Cal que els esportistes que practiquen aquesta modalitat treballin molt l'expressió corporal i la interpretació, ja que dóna molt de valor al mèrit artístic del programa. A més, han de desplaçar-se amb la major fluïdesa possible, mostrant confiança i elegància constantment, sense deixar de banda la fluïdesa dels moviments acord amb la música i el seu ritme (Quintana, 2020).

- Figures obligatòries:

La modalitat de figures obligatòries consisteix en l'execució de passos amb un sol peu sobre uns cercles traçats a la pista. Aquests elements s'anomenen figures, les quals estan numerades de menor a major dificultat tècnica. Hi ha un total de 53 figures, bàsiques i combinades, que són les que s'utilitzen per passar de nivell i realitzar campionats. Les primeres figures, i per tant de menor dificultat, s'utilitzen per a la iniciació d'aquesta

modalitat. En canvi, les últimes figures que són les de major dificultat, s'utilitzen en competicions de màxim nivell. Aquestes figures es poden dividir en dos grans grups:

- Figures de base: bàsiques, canvis de fil, tres, doble tres, rocking, bracket, contra rocking, paràgraf i bucle.
- Figures derivades o compostes: canvi tres, canvi doble tres, canvi bracket, canvi bucle, paràgraf tres, paràgraf doble tres, paràgraf bracket i paràgraf bucle.

Per poder executar les figures de manera correcta cal que el moviment sigui fluid, controlat i continu, tot respectant les característiques de la figura. La velocitat ha de ser mantinguda de manera constant durant tot l'exercici, demostrant fluïdesa en l'execució. Al traçat, el seguiment de la línia és un dels punts principals per jutjar la qualitat de l'execució de les figures obligatòries, per això el patinador/a ha de prendre molta atenció en recórrer el cercle mantenint-se sobre de la línia. I per últim, la posició del patinador/a ha de ser recta i mirant en el sentit de la marxa, les extremitats superiors han d'estar en posició elegant i amb naturalesa, la cama portant pot estar lleugerament doblegada mentre que la cama lliure ha d'estar estirada. Hi ha diferents tècniques de la posició i diverses escoles d'ensenyament que poden ser reconegudes en els patinadors/es, però el que compta sempre és el resultat de la tècnica i l'estètica.

Aquesta modalitat exigeix a l'esportista un alt nivell de concentració i atenció per no oblidar cap moviment a realitzar i cometre un error, ja que a diferència d'altres modalitats, durant les proves i competicions els jutges estan dins la pista molt a prop del patinador/a durant el recorregut per poder observar amb detall l'execució de la figura (Cerezo, 2020).

- Parelles de dansa:

Aquesta modalitat és molt semblant a la de solo dansa, tant en l'àmbit tècnic com en el seu funcionament. La diferència és que en comptes de ser una modalitat individual com a solo dansa, és una modalitat que es fa en parelles. Les parelles han d'estar compostes per patinadors de diferent sexe, un membre masculí i un femení obligatòriament. L'elecció de les parelles és un aspecte molt important en aquesta modalitat per al bon funcionament i la continuïtat d'aquesta. Cal tenir en compte característiques com l'edat, l'alçada, el pes i la companyonia que tenen entre ells.

En aquesta modalitat també es realitzen style dansa, dansa lliure i danses obligatòries, la diferència és que a les danses obligatòries cada patinador té el seu patró a seguir. Per tant, el noi haurà de fer el recorregut masculí que indiqui la dansa, i la noia el recorregut femení. Els elements tècnics també són els mateixos que a la modalitat de solo dansa, únicament s'afegeixen els elements "hold", que són elements que els patinadors han de realitzar estant en contacte físic, i les elevacions de la noia, que segons la categoria estan permeses amb menys o més dificultat.

Els patinadors/es d'aquesta modalitat han de treballar molt la sincronització en l'execució de la tècnica perquè es vegi una compenetració i uns moviments estètics i harmònics en la parella (Quintana, 2020).

- Parelles d'artístic:

En la modalitat de parelles d'artístic trobem similitud amb la modalitat de lliure per l'execució obligatòria de salts i piruetes, i amb la modalitat de parelles de dansa perquè també es fa en parella amb un membre masculí i un femení. Un dels aspectes en comú amb la modalitat de parelles de dansa és que en totes dues la categoria es decideix pel patinador/a amb més edat de la parella. A més, s'utilitzen les mateixes preses en totes dues modalitats, és a dir, les diferents posicions per agafar-se en parella.

En aquesta modalitat trobem diferents elements tècnics com: salts simètrics, piruetes simètriques, elevacions o figures d'altura, salts llençats, twists, piruetes de contacte, espirals i treballs de peu. Tots aquests elements s'han de realitzar amb una perfecta harmonia i coordinació dels dos patinadors, fent que la parella patini com una sola persona sense que hi hagi una prevalença d'un sobre l'altre. Les parelles d'artístic no han de passar cap mena de prova per arribar a la categoria absoluta, és decisió de l'entrenador/a que la parella passi a competir en aquesta categoria. Quan es forma una parella, comença sent parella promocional on s'exigeixen uns elements específics segons l'edat d'un nivell adequat a la categoria promocional. La parella estarà preparada per passar a categoria absoluta quan assoleixi una sèrie d'integratius mínims, que es necessiten per executar en els campionats d'aquestes categories no promocionals.

Els patinadors/es d'aquesta modalitat han de tenir determinació, valentia i una gran compatibilitat i confiança entre ells. Físicament, el noi ha de tenir un desenvolupament muscular alt i la noia un pes mitjà-baix per poder realitzar elements com les elevacions i llançaments de la noia. Una mala elecció de la parella podria comportar l'abandonament de la modalitat per les grans dificultats que suposaria la seva pràctica (Alsinet, 2020).

- Xou:

La modalitat de xou es caracteritza pel patinatge grupal. Aquesta modalitat es practica en grups, que segons la categoria varia en el nombre de persones dins el grup. En aquesta modalitat hi ha els grups xou i els grups xou promocionals. Els promocionals són els grups on trobem els patinadors/es que s'inicien en aquesta modalitat i que han de passar un prova de certificat de xou per poder competir en categoria no promocional. Tot i això, aquests grups disposen de competicions territorials classificatòries per campionats autonòmics promocionals. Les categories dels grups xou promoció són les següents: grups júnior de 10 a 18 anys, i grups petits, grups grans i quartets on els patinadors/es han de tenir mínim deu anys. Dins d'aquestes categories es poden trobar tres tipus de grups: grups formats per alguns patinadors/es que no tinguin el certificat de xous, grups formats per patinadors/es que tots tinguin el certificat de xous i grups formats per patinador/es que cap tingui el certificat de xous. Als grups xou no promocionals les categories es classifiquen en: grups júnior, que han de ser de 8 a 16 patinadors/es de 13 a 18 anys, els grups petits, que han de ser de 6 a 12 patinadors/es amb mínim 13 anys, i els grups grans, que poden ser de 16 a 30 patinadors/es amb mínim tretze anys. A més, trobem la subcategoria de quartets, que són grups de quatre persones que segons l'edat poden ser sènior, júnior o cadet.

El programa dels grups xou es caracteritza per explicar una història o transmetre una idea, on el vestuari, maquillatge i escenografia és essencial per a la seva realització. En els programes es valora el contingut del programa, és a dir, l'originalitat de la idea, la dificultat tècnica, el ritme, la coreografia i l'ocupació de la pista, i la presentació del programa on es té en compte l'assoliment de la idea, l'harmonia entre el moviment i la música, l'adequació del vestuari i al programa, i la impressió general.

En aquesta modalitat no trobem elements tècnics obligatoris, és una modalitat que dóna molta llibertat, però si cal afegir tècnica de grup i elements específics de xou. Els grups

xou han de ser capaços de crear, variar i modificar successives formacions amb ordre, rapidesa, velocitat, fluïdesa i precisió, i executar moviments i canvis de posició en la pista sense aparentar esforç o complicació en les transicions (Planiol, 2020).

- Precisió:

Actualment aquesta modalitat no es practica ni en el territori català, ni en el territori espanyol. La podem trobar amb més influència a països com Itàlia, França, Portugal, entre d'altres. És una modalitat semblant a la de grups xou i es caracteritza per tenir uns elements obligatoris dins el programa, que consisteix en el muntatge d'un esquema coreogràfic que tots els patinadors/es han de realitzar de manera uniforme i al mateix temps. Els elements tècnics són treballs de peus i desplaçaments que s'han de fer a l'uníson i amb la màxima sincronització possible. El nombre d'elements a realitzar en el programa varia segons la categoria del grup de precisió. Els grups han d'estar formats amb un mínim de 16 patinadors/es i un màxim de 20 patinadors/es. És fonamental per aquesta modalitat que els patinadors/es tinguin perseverança, concentració, atenció, cooperació i compatibilitat entre ells/es (Planiol, 2020).

Normalment, els patinadors/es comencen aquest esport amb la modalitat de lliure, ja que és la que proporciona la base del patinatge. A mesura que van evolucionant com a patinadors/es van provant altres modalitats, i finalment, s'acostuma a centrar-se en una sola o dos. Aquesta decisió depèn molt de l'esportista i els seus objectius a curt i llarg termini. Cal tenir en compte, que no a tots els clubs de patinatge artístic podem trobar totes les modalitats. Podem trobar clubs que ofereixen només una única modalitat, d'altres que ofereixen més d'una i altres que ofereixen la majoria, rarament existeixen clubs que puguin oferir totes les modalitats. És per això que molts esportistes no formen part únicament d'un club.

2.2.2 Beneficis de la pràctica del patinatge artístic

El patinatge, des d'un punt de vista educatiu, és una activitat que permet millorar els nivells de condició física a la vegada que educa i millora l'equilibri. És una activitat molt motivadora i que pot mantenir-se al llarg de tota la vida. A més, el nivell d'exigència física el marca el mateix esportista, és a dir, és una activitat que no discrimina entre sexes ni edats.

Segons Florenza (2015), el patinatge exigeix als seus esportistes una bona combinació entre el cos i la ment, ja que és necessària una bona coordinació sensoriomotriu en la seva execució. Aquesta coordinació sensoriomotriu desenvolupa i augmenta el sentit de l'equilibri i el domini de l'espai.

Guillén (2011) exposa que el patinatge com a activitat física desenvolupa aspectes motors com les sensacions propioceptives i dissociació intersegmentària. També ens dóna motius beneficiosos pels quals és bo per als infants practicar aquest esport:

- La utilització i el descobriment dels espais en acció, ja que els patins fan d'intermediaris entre l'infant i el terra, i és un mitjà perquè l'infant jugui amb el seu propi equilibri.
- Millora la dissociació i coordinació entre les diferents parts del cos.
- És un mitjà per assolir objectius com potenciar l'autoconfiança, la col·laboració i l'ajuda entre companys, la coeducació, despertar la imaginació i l'habilitat de l'infant, entre d'altres.
- Reconèixer el centre de gravetat davant una nova situació.
- Dominar l'alternança equilibri-desequilibri i la coordinació dinàmic-general.

Planas (2015) presenta un llistat de beneficis que ens proporciona el patinatge, aquests beneficis són:

- Millora i desenvolupament de l'equilibri. El patinatge requereix un control i un domini precís de diferents paràmetres durant l'aprenentatge, i la màxima concentració en les diferents situacions de lliscament. Els patins són una base de suport mòbil petita, la qual cosa suposa una modificació continua de l'equilibri.
- Aprenentatge d'una postura correcta. Per poder mantenir l'equilibri correctament cal tenir una postura adequada que s'adapti a les diferents situacions motrius. Per poder mantenir l'eix i el centre de gravetat durant l'acció de patinar és necessari tenir un control de totes les parts del cos, la qual cosa va lligada a una bona postura corporal. Això permet millorar la consciència i el control del cos, tan en repòs com en moviment, i tenir una estructuració de l'esquema corporal.
- Millora la coordinació. En el patinatge es desenvolupa una bona coordinació dinàmica general, ja que és imprescindible desenvolupar la capacitat de regular

d'una manera precisa la intervenció del teu cos en l'execució dels moviments en qualsevol moment.

2.3 Relació entre el TDAH i el patinatge artístic

Roca et al. (2010) afirmen que les persones diagnosticades amb TDAH són capaces de tenir un bon rendiment i romandre concentrades durant un llarg temps en activitats que els agradin i motivin. A més, és gratificant per ells/es. Una gran motivació i la gratificació de manera immediata els estimula de manera que facilita que continuïn mantenint l'atenció.

Els signes que caracteritzen el trastorn del TDAH poden disminuir al mínim o arribar a desaparèixer quan la persona diagnosticada amb aquest trastorn es troba sota un control molt estricte, en una situació nova, duent a terme una activitat molt interessant, en una situació de relació personal individualitzada o quan rep gratificacions de manera freqüent per tenir un comportament adequat.

Lomas i Clemente (2017), després de l'anàlisi de diferents investigacions i estudis, exposen que la gran majoria d'autores i autors coincideixen en el fet que l'activitat físic-esportiva pot millorar la funció cognitiva de les persones amb TDAH. La funció cognitiva és l'àrea que abasta els processos mentals, això pot permetre millorar el rendiment acadèmic dels alumnes en l'atenció, el processament d'informació, la memòria, el llenguatge, etc. A més, també exposen que altres autors consideren que l'exercici físic pot beneficiar també la funció executiva, això comportaria un bon rendiment acadèmic gràcies a la millora en la memòria del treball, el control inhibitori, etc.

Els autors i autores analitzats consideren que l'exercici físic pot millorar el comportament de les persones diagnosticades amb TDAH, la qual cosa podria ajudar a aquests infants a assolir objectius dins l'aula.

Diversos estudis revistats per Lomas i Clemente (2017) han aconseguit millorar les habilitats socials d'aquests infants a través de diferents intervencions d'activitat físic-esportiva. Per això, aquests autors afirmen que les habilitats socials podrien millorar amb diferents tipus d'exercici físic.

Lomas i Clemente (2017) conclouen explicant que els alumnes amb TDAH gràcies a la pràctica d'activitat físic-esportiva, poden tenir beneficis en la funció executiva, la funció cognitiva, la coordinació motora, el rendiment acadèmic, el comportament i les habilitats socials. A més, es podrien reduir els símptomes bàsics del TDAH al llarg del temps gràcies a una pràctica regular de l'activitat físic-esportiva.

Muñoz et al. (2019) coincideixen amb els autors anteriorment mencionats, ja que manifesten que l'activitat física té beneficis cognitius que poden tenir repercussió en les capacitats d'aprenentatge i la sociabilitat de les persones amb TDAH. També exposen que l'exercici augmenta la mida de l'hipocamp i millora la memòria, per tant, hi ha evidències científiques que afirmen que la pràctica esportiva dirigida produeix millores en la cognició. Per últim, indiquen que un tractament complementari al farmacològic en infants amb problemes d'atenció podria ser una intervenció esportiva dirigida en l'àmbit escolar.

Tal com s'ha mencionat anteriorment, segons Lladó (2020) el patinatge artístic és una activitat esportiva que requereix una gran capacitat física i mental per la seva correcta execució. La pràctica d'aquest esport pot resultar motivadora per a infants amb TDAH, per tant, pot fer que aquests infants tinguin un bon rendiment i una gran atenció. A més, com a activitat física pot aportar totes les millores i els beneficis mencionats per Lomas i Clemente (2017) i Muñoz et al. (2019).

La World Skate Artistic Technical Comission (2021) exposa que el patinatge artístic és una eina que ajuda a treballar diferents capacitats en els seus esportistes. A més, a cada modalitat es troben diferents aspectes que es treballen més en concret. Això pot ajudar als infants amb TDAH a millorar la seva qualitat de vida i reduir la simptomatologia.

En general, la pràctica del patinatge artístic exigeix als infants a tenir una certa organització i planificació, tant en els entrenaments com en el seu dia a dia, ja que han de compaginar els estudis amb les seves hores d'entrenament. També és molt comú haver d'aprendre's moltes coreografies, inclús de manera simultània. Això fa que els infants hagin d'estar concentrats i facin un gran esforç en treballar la seva memòria.

La concentració és un aspecte que es treballa en totes les modalitats, sigui de manera directa o indirecte. Una de les situacions on es requereix més concentració en el patinatge artístic és a l'hora de disputar una competició, ja que cal estar centrat en el teu programa per poder executar la coreografia de la millor manera possible i sense oblidar cap pas a seguir.

Segons Lladó (2020), el patinatge artístic és un esport que es pot practicar tant individualment, com en parelles o en equip, però es practiqui de la manera que es practiqui, s'està en contacte directe amb altres companys/es d'esport. Per això, és necessari respectar i ser respectat, aprendre a conviure amb altres persones i conèixer gent nova. Sobretot en les modalitats de precisió i xou, cal treballar en equip per poder assolir objectius comuns. Aquestes situacions que es donen són un motiu de treball amb un mateix i amb la societat per a les persones amb TDAH. Són situacions, que tractades de la manera correcta, poden ajudar a un infant amb TDAH a sentir que forma part d'un grup, un grup on els companys/es el poden recolzar en qualsevol situació difícil que se li presenti.

Per últim, en patinatge poden disminuir els signes que caracteritzen el trastorn del TDAH gràcies al fet que es donen situacions on reben gratificacions per la feina feta i ells/es poden sentir una satisfacció personal en comprovar que ho fan bé. A més, en les modalitats individuals es donen moltes situacions de relació personal individualitzada en rebre indicacions dels entrenadors/es.

3. MARC METODOLÒGIC

La investigació en l'àmbit educatiu és molt necessària per poder millorar i innovar dia rere dia. L'escola és un espai natural d'experimentació, i en aquest espai són els educadors/es qui investiguen per saber com funciona el fet d'educar i com solucionar els reptes que els pot plantejar la seva tasca educativa.

És molt important que els educadors/es investiguin en la tasca educativa per tal de no ser un educador/a que segueix models educatius aliens. Quan un educador/a experimenta, aquest entra en un procés de creació de nous coneixements i d'innovació en la seva tasca com a professional de l'educació.

La importància de la investigació educativa ve donada també per la millora que proporciona en la pràctica escolar en aspectes com l'estudi dels infants i l'elaboració o enriquiment de mètodes d'ensenyament i aprenentatge. En l'estudi del nen, la pràctica educativa millora:

- El seu creixement i desenvolupament.
- L'educació sensorial.
- L'atenció.
- La memòria.
- La intel·ligència.
- La cognició.

I en l'elaboració o enriquiment de mètodes d'ensenyament i aprenentatge, la pràctica educativa millora:

- Els procediments i mètodes educatius com a resultat de les investigacions realitzades.
- La innovació en materials.
- El desenvolupament del programa educatiu, l'aprenentatge virtual i d'altres tecnologies especialitzades per a l'ensenyament.

3.1 Pregunta d'investigació

Aquest treball es basa en la pregunta d'investigació següent:

De quina manera afecta el patinatge artístic en els infants diagnosticats amb TDAH?

3.2 Objectius

3.2.1 Objectius generals

L'objectiu general que segueix aquest treball és:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

3.2.2 Objectius específics

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que va començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.
- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

4. DISSENY

4.1 Introducció

Per poder millorar en el camp educatiu és imprescindible investigar en educació. D'aquesta pràctica se'n diu investigació educativa, la qual Bisquerra (2009) defineix com l'aplicació d'un procés organitzatiu, sistemàtic i empíric que segueix el mètode científic per conèixer, comprendre i explicar la realitat que hi ha en l'educació com a base per construir la ciència i desenvolupar el coneixement científic de l'educació. A més, la investigació educativa té com a objectiu fer una recerca de manera sistemàtica de nous coneixements perquè serveixin de base tant per la millora educativa com per la comprensió dels processos educatius.

Tal com exposa Bisquerra (2009), la investigació educativa té tres característiques essencials:

- 1) És desenvolupada a través dels mètodes d'investigació
- 2) La seva finalitat és desenvolupar el coneixement científic sobre l'educació, i també resoldre problemes i millorar la pràctica i les institucions educatives.
- 3) S'organitza per garantir la qualitat del coneixement que ha obtingut.

4.2 Metodologia i temporalització

La metodologia que s'ha utilitzat en aquesta investigació és la qualitativa. Bautista i Estañán (2012) defineixen aquesta metodologia com humanista, ja que tracta d'entendre a les persones en un marc de referència d'elles mateixes. A més, apren sobre la vida

interior de les persones, i veu l'escenari i les persones des d'una perspectiva holística, són considerats com un tot.

Segons Bautista i Estañán (2012), la metodologia qualitativa es caracteritza per donar més importància a la descripció i la comprensió de les coses úniques i particulars. També, intenten entendre i interpretar la realitat en l'àmbit educatiu des dels significats i les intencions de les persones que estan implicades. Aquesta metodologia s'apropa a una realitat múltiple, dinàmica i holística a la vegada que es qüestiona si realment existeix una realitat externa valuosa per analitzar.

En aquesta investigació el mètode utilitzat ha estat l'estudi de casos de tipus interpretatiu, ja que l'objectiu d'aquesta és fer una anàlisi de l'afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH. En concret, de quatre infants que tenen TDAH i practiquen patinatge artístic sobre rodes.

L'estudi de casos és un mètode que centra la seva atenció en un individu o un grup de subjectes amb l'objectiu d'arribar al seu coneixement de manera holística. Aquest mètode és heurístic i inductiu, a més, se centra en una situació real dins d'un context social en concret i intenta fer una descripció rica i densa de l'objecte d'estudi. L'estudi de casos té objectius com adquirir coneixements, analitzar i descriure situacions concretes, diagnosticar situacions d'àmbit clínic, entre d'altres (Bautista i Estañán, 2012).

4.3 Mostra/població

La mostra triada per dur a terme aquesta investigació són quatre infants de diferents edats que practiquen patinatge artístic sobre rodes en un club esportiu. La franja d'edat d'aquests infants està entre els onze i els setze anys. Aquests infants pertanyen al mateix club de patinatge i tots estan diagnosticats amb TDAH des de fa més de dos anys.

Aquests infants han estat triats perquè complien amb els requisits necessaris per poder dur a terme aquesta investigació. Els requisits eren tres, el primer, ser infants diagnosticats amb TDAH, el segon, portar practicant patinatge artístic mínim dos anys, i el tercer, estar patinant actualment.

És important remarcar que aquests infants són menors d'edat i tota la investigació s'ha fet amb una prèvia autorització i consentiment per part dels pares/mares i entrenadors/es

dels infants. Per respectar la llei de protecció de dades de menors, en aquesta investigació es farà referència a aquests infants amb els noms: infant 1, infant 2, infant 3 i infant 4.

4.4 Instruments per la recollida de dades

Els instruments que s'han utilitzat en aquesta investigació per la recollida de dades són els qüestionaris. Aquests són una eina amb la qual podem obtenir informació de les persones sobre fets i comportaments concrets que es poden contrastar (preguntes factuais), o sobre la seva opinió, les seves creences i sentiments (preguntes subjectives). En els qüestionaris, les preguntes es poden formular de manera oberta donant total llibertat a la persona que contesta, o de manera tancada on la persona informant ha de triar entre les possibilitats proporcionades.

Per dur a terme aquesta investigació, s'han realitzat tres qüestionaris que intercalen preguntes obertes i tancades. El primer qüestionari va dirigit als pares i mares dels infants amb TDAH, el segon, va dirigit als entrenadors/es de patinatge artístic d'aquests infants, i el tercer, va dirigit als infants que practiquen patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Tots tres qüestionaris tenen preguntes sobre com és l'infant en relació amb el seu comportament, les seves capacitats, els seus símptomes, etc. (Vegeu Annex 1)

5. ANÀLISI DE RESULTATS

En aquest punt es farà una anàlisi dels resultats obtinguts a partir de les respostes als qüestionaris que han realitzat els pares i mares, els entrenadors/es de patinatge artístic i els infants diagnosticats amb TDAH. Com s'ha mencionat anteriorment, es farà referència als infants analitzats amb els noms infant 1, infant 2, infant 3 i infant 4.

A continuació, s'exposen els resultats obtinguts a través de la descripció de cada infant:

➤ Infant 1

A través de les respostes es pot observar que l'infant 1, abans de començar a patinar, tenia un comportament on mostrava poca confiança en ell mateix i molt baixa autoestima. A l'inici de la pràctica del patinatge artístic era impulsiu i li costava establir relacions amb els seus companys/es.

La seva simptomatologia ha estat la següent:

SÍMPTOMES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS PARES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS PARES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS ENTRENADORS/ES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS ENTRENADORS/ES
Impulsivitat			X	X
Desorganització i problemes per establir prioritats	X	X		
Poques habilitats per administrar el temps	X	X		
Problemes per concentrar-se en una tasca	X	X	X	
Problemes per fer moltes tasques a la vegada				
Activitat excessiva				
Manca de planificació				
Baixa tolerància a la frustració	X	X	X	X
Canvis d'humor freqüents			X	
Problemes per fer tasques i acabar-les	X			
Problemes per afrontar l'estrès			X	X

Figura 1: Simptomatologia de l'infant 1 (Font pròpia)

Els enquestats coincideixen en un canvi positiu en la seva capacitat d'aprenentatge i de plantejament i resolució de problemes des que va començar a patinar fins a l'actualitat. En la capacitat de concentració els pares veuen una millora, en canvi els entrenadors/es no veuen cap canvi i l'infant considera que hi ha variacions positives i negatives.

Sovint, l'infant 1 és capaç d'evitar estímuls externs que el distreguin de la seva tasca. Tot i això, s'observa una bona capacitat de concentració en tasques que són del seu interès. La seva organització ha tingut un canvi molt positiu, ja que actualment s'organitza millor el temps d'estudi, i en els entrenaments sap distribuir-se el treball en el temps que disposa. Per això, ha augmentat el seu rendiment acadèmic, sobretot pel que fa a la motivació i d'organització del temps.

Les seves funcions executives han millorat sobretot en la memòria de treball, tal com indiquen els pares, però durant els entrenaments no es veu cap mena de canvi en aquestes

funcions. En l'infant 1, els pares i el mateix infant consideren que el patinatge artístic ha afectat de manera positiva en la seva memòria, tot i que els entrenadors no veuen cap canvi. La coordinació motora ha tingut una afectació positiva que han pogut observar els entrenadors i pares de l'infant.

En relació amb les habilitats socials i la relació amb els altres, els entrenadors han vist un canvi des de l'inici de la pràctica de l'esport, ja que consideren que ha millorat en la capacitat per saber formar part d'un grup i pensar abans d'actuar per evitar conflictes amb les persones. Els pares i l'infant estan en desacord, ja que veuen la mateixa capacitat per socialitzar abans i actualment.

➤ Infant 2

El comportament de l'infant 2 abans de començar a patinar era amb una activitat excessiva i canvis d'humor constants. En iniciar la seva pràctica amb el patinatge artístic tenia molts problemes per concentrar-se en les activitats, es distreia fàcilment amb estímuls externs. Aquest infant ha presentat la simptomatologia següent:

SÍMPTOMES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS PARES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS PARES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS ENTRENADORS/ES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS ENTRENADORS/ES
Impulsivitat	X		X	X
Desorganització i problemes per establir prioritats			X	X
Poques habilitats per administrar el temps			X	X
Problemes per concentrar-se en una tasca	X		X	
Problemes per fer moltes tasques a la vegada			X	X
Activitat excessiva	X		X	
Manca de planificació			X	
Baixa tolerància a la frustració	X	X		
Canvis d'humor freqüents	X	X		

Problemes per fer tasques i acabar-les			X	X
Problemes per afrontar l'estrès	X			

Figura 2: Simptomatologia de l'infant 2 (Font pròpia)

Segons els resultats, l'infant 2 ha tingut una millora en la seva concentració i en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes des que patina. Els entrenadors/es i l'infant veuen un canvi positiu en la seva capacitat per aprendre, però no és el cas dels pares. En l'infant 2, tant els pares com els seus entrenadors/es, observen que és capaç d'evitar la distracció d'un estímul extern i estar concentrat tota l'estona en una tasca que li agrada i motiva, en canvi, l'infant 2 no és veu capaç en cap dels dos aspectes.

En l'àmbit organitzatiu hi ha hagut una afectació positiva en l'infant, sobretot en saber prioritzar, el treball autònom i l'organització de les tasques en el temps que disposa. També ha estat així en el rendiment acadèmic pel que fa a l'organització del temps en les tasques i la motivació. A més, una de les causes ha estat la disminució de l'activitat motriu perquè ha derivat a una relaxació en l'infant i un millor descans.

En les funcions executives de l'infant 2 s'ha observat una millora, en concret en la memòria de treball. A més, també ho ha fet en la seva memòria en general i en la coordinació motora.

En l'infant 2 els pares han vist un canvi positiu en les seves habilitats socials per la millora que ha fet en la seva capacitat per adaptar-se correctament a l'entorn social, en formar part d'un grup i pensar abans d'actuar per evitar conflictes. Els entrenadors/es estan d'acord amb els pares però no veuen canvi en la capacitat per pensar abans d'actuar, i l'infant no ha vist cap canvi en les seves habilitats per socialitzar.

➤ Infant 3

L'infant 3 tenia un comportament impulsiu, descontrolat i agressiu abans d'iniciar-se en el patinatge artístic. Al principi de practicar aquest esport, els entrenadors/es van detectar en l'infant molta facilitat per distreure's durant l'activitat i les explicacions, inclús sense rebre cap estímul extern. Els símptomes que ha presentat l'infant 3 són els següents:

SÍMPTOMES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS PARES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS PARES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS ENTRENADORS/ES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS ENTRENADORS/ES
Impulsivitat	X	X		
Desorganització i problemes per establir prioritats	X	X	X	X
Poques habilitats per administrar el temps	X	X	X	X
Problemes per concentrar-se en una tasca	X	X	X	X
Problemes per fer moltes tasques a la vegada	X	X	X	X
Activitat excessiva	X	X		
Manca de planificació	X	X	X	X
Baixa tolerància a la frustració	X		X	X
Canvis d'humor freqüents	X	X		
Problemes per fer tasques i acabar-les	X	X	X	X
Problemes per afrontar l'estrès	X			

Figura 3: Simptomatologia de l'infant 3 (Font pròpia)

Majoritàriament, han observat un canvi molt positiu en l'infant 3 en la seva capacitat d'aprenentatge, de plantejar i resoldre problemes, i de concentrar-se. Tot i això, l'infant considera que la seva concentració varia a vegades en positiu i d'altres en negatiu. L'infant 3 es veu capaç d'evitar un estímul extern per distreure's de la seva tasca i, d'acord amb els seus pares, només a vegades es veu capaç d'estar concentrat al màxim quan du a terme una tasca que li agrada. En canvi, els entrenadors/es sí que el veuen capaç de concentrar-se al màxim. En la seva capacitat per evitar distraccions, els entrenadors/es consideren que no és capaç, tot i que els pares creuen que de vegades sí que ho és.

Des del punt de vista organitzatiu, es veu un canvi beneficiós per l'infant 3 perquè gràcies al patinatge artístic ha millorat la seva planificació del temps d'estudi per poder assistir als entrenaments. A més, durant aquests entrenaments és capaç de distribuir-se el temps en les tasques que se li encomanen. Gràcies a això, també es veu un canvi positiu en el seu rendiment acadèmic, sobretot en l'organització de les tasques i del temps, la seva motivació i l'atenció.

El control inhibitori i la flexibilitat cognitiva han estat les funcions executives en les quals s'ha detectat millora en l'infant 3. La memòria i la coordinació motora són altres aspectes on s'ha detectat un canvi en positiu en aquest infant. Els pares remarquen la disminució de la inquietud motriu de l'infant en relació amb la coordinació motora.

En l'infant 3 s'han vist molt afectades les habilitats socials gràcies al patinatge, ja que la seva relació amb els altres ha fet un canvi molt positiu. Per part dels pares es considera que aquest infant sap formar part d'un grup, pensa abans d'actuar per evitar conflictes. Els entrenadors han observat que busca relacionar-se amb gent nova i s'adapta correctament a l'entorn social, i l'infant considera que actualment té més facilitat per fer noves amistats.

➤ Infant 4

Abans de començar la seva pràctica esportiva en el patinatge artístic, l'infant 4 presentava un comportament amb molta irritabilitat, frustració, irresponsabilitat i distracció. En iniciar-se en el patinatge artístic els entrenadors/es van observar un comportament molt impulsiu i amb facilitat per distreure's. A continuació s'exposa la simptomatologia que s'ha identificat en l'infant 4:

SÍMPTOMES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS PARES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS PARES	ELS QUE IDENTIFICAVEN ELS ENTRENADORS/ES	ELS QUE HAN DISMINUIT SEGONS ELS ENTRENADORS/ES
Impulsivitat	X		X	X
Desorganització i problemes per establir prioritats	X	X	X	X
Poques habilitats per administrar el temps	X		X	
Problemes per concentrar-se en una tasca	X	X	X	X
Problemes per fer moltes tasques a la vegada	X		X	X
Activitat excessiva			X	
Manca de planificació			X	X
Baixa tolerància a la frustració	X	X	X	

Canvis d'humor freqüents	X	X		
Problemes per fer tasques i acabar-les	X		X	
Problemes per afrontar l'estrès	X			

Figura 4: Simptomatologia de l'infant 4 (Font pròpia)

En l'infant 4 s'observa una millora en la seva capacitat d'aprenentatge i de concentració. En canvi, en la capacitat de plantejament i resolució de problemes els pares no veuen cap millora. Tal com indica als resultats, aquest infant és capaç d'estar concentrat en una activitat que el motivi i interessi, en canvi, només a vegades pot evitar estímuls externs que el distreguin de la seva feina, tot i que l'infant sí que es considera capaç.

Tant pares com entrenadors/es veuen una millora en la seva organització, aquests últims ho han vist pel que fa a la seqüenciació de les tasques a realitzar. Cal dir que l'infant no ha notat cap canvi en aquest aspecte. En el rendiment acadèmic s'observa una millora en el nivell d'aprenentatge, la motivació i l'atenció, a més, l'infant 4 nota una millora en l'organització de les tasques d'una manera més autònoma.

En relació amb les funcions executives, l'infant 4 mostra una millora en la memòria de treball, i els entrenadors/es afegeixen una millora en el seu control inhibitori. La coordinació motora i la memòria s'han vist afectades positivament en l'infant 4, tot i que aquest considera que la memòria no ha variat des que va començar a patinar.

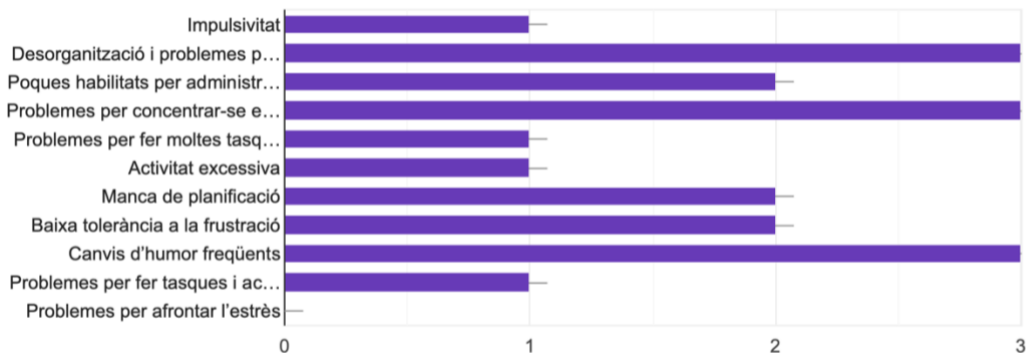
La relació amb els altres ha patit un canvi positiu en aquest infant, ja que s'observa una millora en la seva capacitat per formar part d'un grup. A més, els entrenadors/es han observat un canvi a millor en la seva adaptació en l'entorn social, i l'infant considera que actualment té menys dificultats per conèixer gent nova.

Des d'una perspectiva general dels resultats obtinguts en els diferents qüestionaris, es pot observar l'afectació del patinatge artístic en infants amb TDAH en diferents aspectes.

Els símptomes que més s'identificaven en els quatre infants abans de practicar patinatge artístic eren els problemes per concentrar-se en una tasca i la baixa tolerància a la frustració. Aquests símptomes coincideixen amb els que més s'identificaven en l'inici de la pràctica del patinatge, ja que el que més s'observava eren els problemes per concentrar-se en una tasca. Actualment, els pares/mares i entrenadors/es han observat una disminució

d'alguns símptomes des que els infants patinen. Tal com exposaven Lomas i Clemente (2017), gràcies a la pràctica regular d'un esport es podrien reduir els símptomes bàsics del TDAH al llarg del temps.

A continuació, es pot observar a la gràfica de les respostes dels pares com la desorganització i els problemes per establir prioritats, els problemes per concentrar-se en una tasca i els canvis d'humor freqüents són els símptomes que més han disminuït.

Gràfic 1: Resposta dels pares/mares dels símptomes que han disminuït. (Font pròpia)

En el següent gràfic es pot observar com els entrenadors/es coincideixen amb els pares i han vist una disminució de la desorganització i els problemes per establir prioritats. En canvi, veuen una disminució en símptomes com la impulsivitat i els problemes per fer moltes tasques a la vegada.

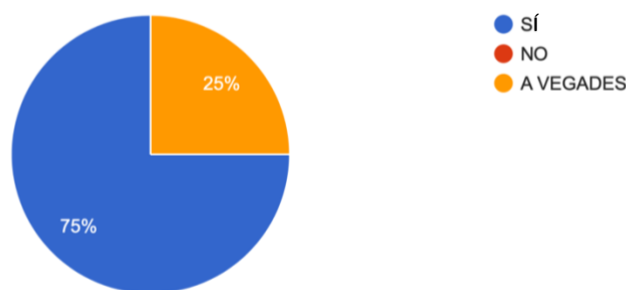
Gràfic 2: Resposta dels entrenadors/es dels símptomes que han disminuït. (Font pròpia)

Segons els resultats, s'ha identificat un canvi positiu gairebé al 100% en la capacitat per aprendre dels infants amb TDAH. Coincideixen en un canvi a millor tots els participants menys els pares/mares, on el 75% sí que hi ha un canvi a millor i el 25% restant no ha vist cap canvi. Muñoz et al. (2019) coincideixen amb aquests resultats, ja que manifesten

que els beneficis cognitius que proporciona l'activitat física als infants amb TDAH poden tenir repercussió en les capacitats d'aprenentatge.

Fent referència a la capacitat per plantejar i resoldre problemes, s'observen uns resultats molt semblants a la capacitat per aprendre. En aquest cas, els entrenadors/es consideren que hi ha un canvi a millor en el 100% dels casos, en canvi, els pares/mares consideren que en un 75% hi ha un canvi positiu i un 25% on no hi ha canvi.

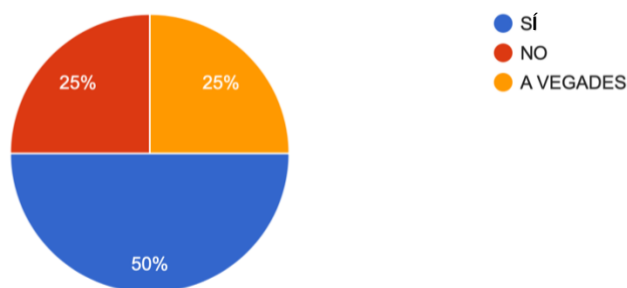
Els canvis que s'han observat en la concentració han estat positius. En el cas dels pares/mares han vist al 100% un canvi a millor, en canvi, els entrenadors/es un 75% a millor i l'altre 25% no han vist cap canvi. Tal com afirmen Roca et al. (2010), quan les persones amb TDAH duen a terme activitats que els agraden i motiven, són capaces de romandre concentrades durant un llarg temps. Per això, tal com indica al següent gràfic, pares/mares i entrenadors/es coincideixen que els infants són capaços de concentrar-se durant tota l'estona quan estan fent una cosa que els agrada, tot i que un 25% només ho és capaç a vegades.

Gràfic 3: Resposta dels pares/mares i entrenadors/es sobre la concentració en activitats motivadores per als infants amb TDAH. (Font pròpia)

En canvi, el 50% dels infants consideren que només són capaços a vegades, i l'altre 50% es reparteix en un 25% que no se sent capaç i l'altre 25% que sí que se sent capaç.

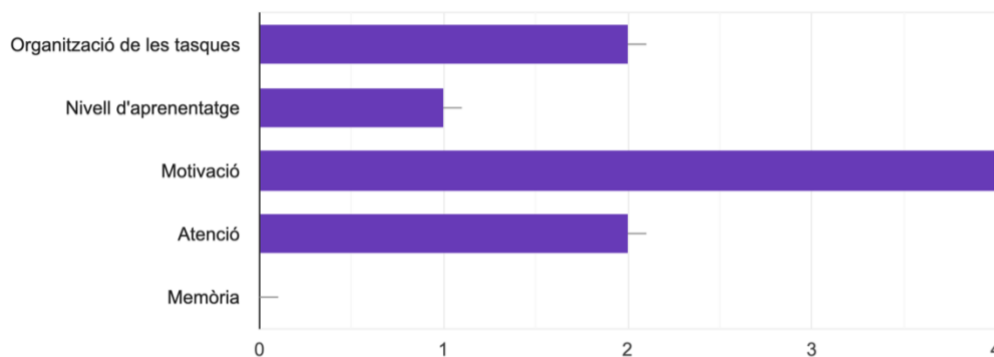
Sense deixar de banda la concentració, la major part dels resultats coincideixen en el fet que només a vegades els infants amb TDAH són capaços d'evitar un estímul extern que els distregui. Únicament els entrenadors/es consideren que un 25% no és capaç d'evitar-lo. Pel que fa als infants, un 50% d'ells consideren que sí que són capaços, un 25% que no i l'altre 25% considera que a vegades tal com podem veure en el gràfic següent.

Gràfic 4: Resposta dels infants sobre la capacitat d'evitar estímuls externs. (Font pròpia)

Segons la World Skate Artistic Technical Comission (2021), el patinatge artístic treballa moltes capacitats en els seus esportistes, una de les quals és l'organització i planificació per compaginar totes les tasques a fer amb l'esport que es practica. Per això, els resultats de tots els enquestats indiquen una millora en l'organització dels infants. Únicament en el qüestionari respost pels infants podem veure com el 25% pensa que el patinatge artístic no l'ha ajudat en la millora de la seva organització.

El rendiment acadèmic ha variat en positiu en tots els infants des que van iniciar en aquest esport. En el gràfic següent es pot observar com la motivació és l'aspecte que més ha millorat, en canvi la memòria no ha patit cap canvi.

Gràfic 5: Aspectes del rendiment acadèmic. (Font pròpia)

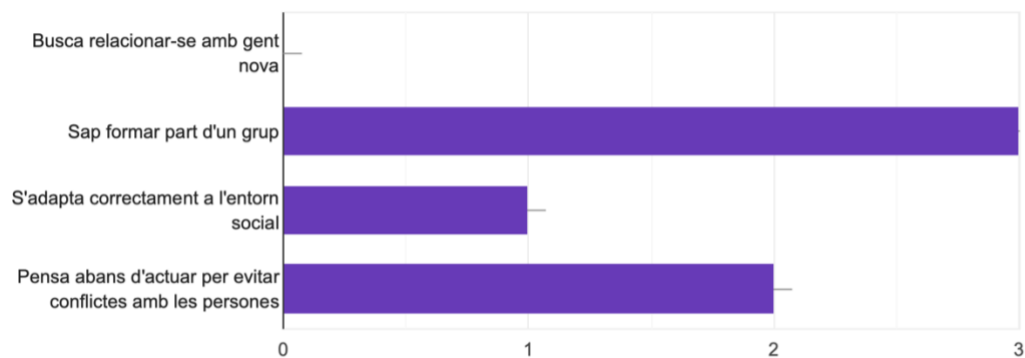
Majoritàriament s'observa una millora en les funcions executives dels infants amb TDAH, tot i que els entrenadors/es consideren que un 25% dels casos no ha patit cap canvi. Segons els resultats observats, la memòria de treball és la que més ha millorat, seguidament el control inhibitori i per últim, la flexibilitat cognitiva.

Pel que fa a la memòria, entrenadors/es i infants coincideixen que un 75% ha millorat la memòria des que patina i l'altre 25% no ho ha fet, mentre que els pares/mares exposen que sí que han millorat la seva memòria des que practiquen patinatge. Així ho indiquen

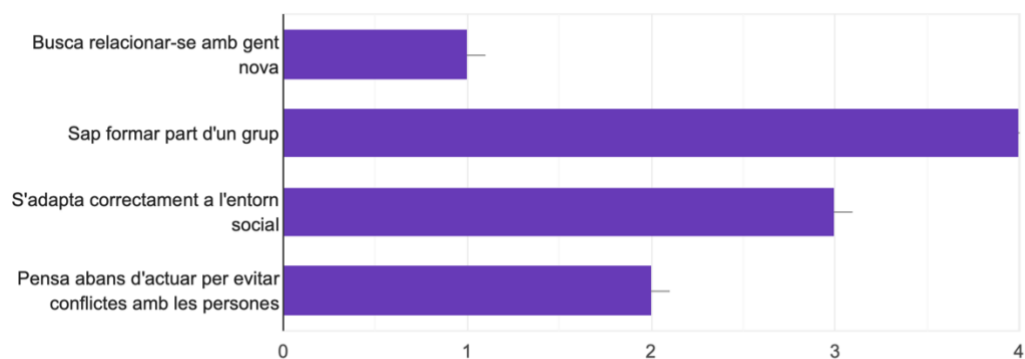
Muñoz et al. (2019) quan manifesten que l'activitat física augmenta la mida de l'hipocamp i millora la memòria.

En la coordinació motora tots els resultats indiquen una clara millora gràcies al patinatge artístic, menys un 25% dels infants que consideren que no han millorat en aquest aspecte.

Per últim, en relació amb les habilitats socials dels infants, un 50% d'ells consideren que relacionar-se amb els altres els és més fàcil en l'actualitat, i l'altre 50% no veu cap canvi. Els entrenadors/es veuen un canvi cap a positiu en les relacions dels infants, i coincideixen amb els pares tot i que consideren que un 25% no ha variat en les seves habilitats socials. A continuació es poden veure els dos gràfics dels aspectes que han millorat els infants en les seves habilitats socials, coincidint entrenadors/es i pares/mares en què l'aspecte més millorat és el de saber formar part d'un grup.

Gràfic 6: Respostes dels pares/mares sobre els aspectes que han millorat en les habilitats socials dels infants amb TDAH. (Font pròpia)

Gràfic 7: Respostes dels entrenadors/es sobre els aspectes que han millorat en les habilitats socials dels infants amb TDAH. (Font pròpia)

6. CONCLUSIONS

L'objectiu general d'aquest treball era conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH. Per això ha estat necessari marcar uns objectius específics per ajudar a assolir-lo.

Un dels objectius específics marcats per assolir en aquest treball era detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat. Gràcies als qüestionaris contestats pels pares/mares, entrenadors/es i infants hem pogut veure els canvis que ells han detectat en cada característica dels infants amb TDAH. Aquests qüestionaris han donat una visió molt directa del seu dia a dia en diferents àmbits des d'una perspectiva externa, com han sigut els pares/mares i entrenadors/es, i des d'una perspectiva interna com han estat els mateixos infants.

Un altre objectiu específic d'aquest treball era descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat. Aquest objectiu s'ha pogut assolir gràcies a l'anàlisi dels resultats obtinguts amb els qüestionaris de cada un dels quatre infants analitzats. Tot observant si s'han detectat canvis o no, i en cas afirmatiu, si han estat canvis positius o negatius per als infants amb TDAH.

L'últim objectiu específic del treball era comparar les diferències de cada infant amb TDAH, el qual s'ha pogut assolir analitzant els qüestionaris realitzats un per un i després fent una observació general de tots ells. D'aquesta manera s'ha pogut observar les diferències i les similituds entre els infants amb TDAH.

Gràcies a tots aquests objectius i el procés que s'ha realitzat, s'ha pogut assolir gran part de l'objectiu general d'aquest treball d'investigació. Els objectius marcats s'han pogut assolir, tot i que es podria arribar a una resposta més profunda i detallada si es pogués continuar aquesta investigació al llarg de tota la vida esportiva dels infants. A més, es podria completar el treball fent una recerca d'infants diagnosticats amb TDAH que practiquin l'esport del patinatge artístic i analitzar més casos concrets. D'aquesta manera es podria fer una valoració més àmplia sobre l'afectació d'aquest esport en el TDAH.

Aquest treball partia de la pregunta d'investigació: De quina manera afecta el patinatge artístic en els infants diagnosticats amb TDAH? S'ha pogut donar resposta a aquesta pregunta a través de la relació que s'ha fet entre el marc teòric i els resultats obtinguts després de tota la investigació realitzada. La resposta que es dona a aquesta pregunta d'investigació és que majoritàriament el patinatge artístic afecta de manera positiva en els infants diagnosticats amb TDAH, tot i que hi ha diferents aspectes, característiques o capacitats d'aquests infants en les que no arriba a afectar. També és necessari remarcar que en cap moment s'ha trobat una afectació negativa que perjudiqui els infants.

Durant el procés de realització d'aquesta investigació, han sorgit molts dubtes a l'hora de plantejar la direcció que es volia seguir i quines coses calia fer per dur a terme un bon treball. En aquest procés s'han trobat dificultats com crear un instrument que pogués servir per analitzar als infants amb TDAH, i obtenir uns resultats que poguessin donar la resposta a la investigació.

Deixant de costat els obstacles i dificultats, aquest treball ha aportat nous aprenentatges en l'àmbit de la investigació educativa. Durant aquest període de construcció del treball s'ha après a contrastar informació, analitzar-la, fer preguntes, buscar respostes, crear objectius i treballar per poder assolir-los.

7. BIBLIOGRAFIA

Alsinet, A. (2020). *Parelles d'Artístic*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Asociación Americana de Psiquiatría. (2013). Guía de consulta de los criterios diagnósticos del DSM-5. <https://www.eafit.edu.co/ninos/reddelaspreguntas/Documents/dsm-v-guia-consulta-manual-diagnostico-estadistico-trastornos-mentales.pdf>

Bautista, G., i Estañán, S. (2012). *Innovació i iniciació a la investigació educativa*. Consultat 23 abril 2021, des de http://openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/57264/2/Innovació%20i%20iniciació%20a%20la%20investigació%20educativa_Mòdul2.pdf

Bermúdez, P (2011). Caracterización de las modalidades del patinaje artístico. *EFDeportes.com*, V(162), 1. <https://www.efdeportes.com/efd162/modalidades-del-patinaje-artistico.htm>

Bermúdez, P. (2016). Programa de intervención psicológica para la adecuación de la imagen corporal de patinadores artísticos colombianos. *Escenarios*, V(14), 35-50. <http://dx.doi.org/10.15665/esc.v14i1.876>

Bisquerra, R. (2009). Metodología de la investigación educativa. Consultat 6 abril 2021, des de https://www.academia.edu/38170554/METODOLOGÍA_DE_LA_INVESTIGACIÓN_EDUCATIVA_RAFAEL_BISQUERRA_pdf

Cerezo, C. (2020). *Figures Obligatòries*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Departament d'Ensenyament. (2013). El TDAH: detecció i actuació en l'àmbit educatiu. Guia per a mestres i professors. <http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/inclusio/tdah/tdah.pdf>

Florenza, P. (2015). Patinar a l'escola, una pràctica esportiva, divertida i funcional. *Comunicació Educativa*, V(28), 53-60. <https://www.raco.cat/index.php/comeduc/article/view/322055/412657>

Guillén, J (2011). Programa de patines en la escuela: “Aprendremos a patinar”. *EFDeportes.com*, V(161), 1. <https://www.efdeportes.com/efd161/programa-de-patines-en-la-escuela.htm>

Lladó, D. (2020). *Reglament*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Lomas, A., i Clemente, A. (2017). Beneficios de la actividad físico-deportiva en niños y niñas con TDAH. *EmásF*, V (44), 63-78. Consultat 16 març 2021, des de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5807535>

Molins, O. (2020). *Lliure*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Muñoz, D.; Díaz, A.; Navarro, J.; Camacho, P.; Robles, A.; Ibáñez, M.; Coronilla, M.; Gil, E.; Carballar, A.; Cano, R. (2019). Mejora de la atención en niños y niñas con tdah tras una intervención física deportiva dirigida. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 19(3), 37-46. <https://doi.org/10.6018/cpd.360451>

Planas, M. (2015). *El patinatge com a eina per educar l'equilibri*. (Treball final de grau). Universitat de les Illes Balears, Illes Balears. Consultat des de https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/145440/Planas_Marce_Maria_Jose.pdf?sequence=1

Planiol, R. (2020). *Grups xou*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Quintana, M. (2020). *Parelles Dansa i Solo Dance*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de Aula Virtual-Federació Catalana de Patinatge.

Roca, Enric; Carmona, Jordi; Boix, Cristina; Colomé, Roser; López, Anna; Sanguinetti, Ana; Caro, Marta; Sans Fitó, Anna (coord.) 2010. El aprendizaje en la infancia y la adolescencia: claves para evitar el fracaso escolar. Esplugues de Llobregat: Hospital Sant Joan de Déu. https://faros.hsjdbcn.org/adjuntos/1774.1-Faros4_Castella.pdf

Susín, Y. (2018). *Tema 3: TDAH*. Manuscrit inèdit. Apunts procedents de URVMoodle.

World Skate Artistic Technical Comission. (2021). *World Skate*. Consultat 10 març 2021, des de <http://www.worldskate.org/artistic/about/regulations/category/262-rule-books.html>

8. ANNEXOS

8.1 Qüestionaris

Annex 1: Qüestionari per als pares i mares dels infants amb TDAH

- Infant número:

1. Com era el comportament del teu fill/a en l'àmbit escolar, familiar i social abans de començar a patinar?
 - Pregunta oberta

2. Quins símptomes de TDAH identificaves en el teu fill/a abans de practicar patinatge artístic?
 - Impulsivitat
 - Desorganització i problemes per establir prioritats
 - Poques habilitats per administrar el temps
 - Problemes per concentrar-se en una tasca
 - Problemes per fer moltes tasques a la vegada
 - Activitat excessiva
 - Manca de planificació
 - Baixa tolerància a la frustració
 - Canvis d'humor freqüents
 - Problemes per fer tasques i acabar-les
 - Problemes per afrontar l'estrès

3. Dels símptomes del TDAH que identificaves en el teu fill/a abans de practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins?
 - Impulsivitat
 - Desorganització i problemes per establir prioritats
 - Poques habilitats per administrar el temps
 - Problemes per concentrar-se en una tasca
 - Problemes per fer moltes tasques a la vegada
 - Activitat excessiva

- Manca de planificació
 - Baixa tolerància a la frustració
 - Canvis d'humor freqüents
 - Problemes per fer tasques i acabar-les
 - Problemes per afrontar l'estrès
4. Has notat algun canvi en la seva capacitat per aprendre des que va començar a patinar?
- NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR
5. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes (com per exemple trobar-se en una situació nova o difícil i buscar com sortir-se'n d'ella)?
- NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR
6. Has notat algun canvi en la seva concentració?
- NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR
7. És capaç d'estar concentrat/da durant tota l'estona quan està fent una cosa que li agrada?
- SI
 - NO
 - A VEGADES
8. És capaç d'evitar un estímul extern que el/la distregui del que està fent?
- SI
 - NO
 - A VEGADES

9. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor en el seu dia a dia, les tasques que ha de fer, els estudis, el temps...?
- SI
 - NO
- Quin aspecte ha millorat?
- Pregunta oberta
10. El rendiment acadèmic del teu fill/a ha variat des que es va iniciar en aquest esport?
- SI
 - NO
- De la pregunta anterior, quin aspecte ha millorat?
- Organització de les tasques
 - Nivell d'aprenentatge
 - Motivació
 - Atenció
 - Memòria
11. Mostrava unes habilitats socials diferents abans de començar a patinar i actualment?
- SI
 - NO
- De la pregunta anterior, quin aspecte ha millorat?
- Busca relacionar-se amb gent nova
 - Sap formar part d'un grup
 - S'adapta correctament a l'entorn social
 - Pensa abans d'actuar per evitar conflictes amb les persones

12. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de treball, control inhibitori, com per exemple controlar els seus impulsos, i flexibilitat cognitiva, com per exemple adaptar la seva conducta a diferents situacions)?

- SI
- NO

▪ En cas que la resposta anterior sigui afirmativa, en quines ha millorat?

- Memòria de treball
- Control inhibitori
- Flexibilitat cognitiva

13. Consideres que el teu fill/a ha millorat la seva memòria gràcies a la pràctica del patinatge artístic?

- SI
- NO

14. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu fill/a en la seva coordinació motora?

- SI
- NO

▪ De la pregunta anterior, quin aspecte ha millorat?

- Pregunta oberta

15. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció (ja sigui en la manera d'explicar, el tracte cap a ell/a...) que no facin per beneficiar al teu fill/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu, quines?

- Pregunta oberta

Annex 2: Qüestionari per als entrenadors/es de patinatge dels infants amb TDAH

- Infant número:

1. Com era el comportament (en relació amb la feina, als companys/es de l'infant, amb tu...) durant els entrenaments quan va començar a patinar?

- Pregunta oberta

2. Quins símptomes de TDAH identificaves en l'infant a l'inici de la seva pràctica en el patinatge artístic?

- Impulsivitat
- Desorganització i problemes per establir prioritats
- Poques habilitats per administrar el temps
- Problemes per concentrar-se en una tasca
- Problemes per fer moltes tasques a la vegada
- Activitat excessiva
- Manca de planificació
- Baixa tolerància a la frustració
- Canvis d'humor freqüents
- Problemes per fer tasques i acabar-les
- Problemes per afrontar l'estrès

3. Dels símptomes del TDAH que identificaves en l'infant abans de practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins?

- Impulsivitat
- Desorganització i problemes per establir prioritats
- Poques habilitats per administrar el temps
- Problemes per concentrar-se en una tasca
- Problemes per fer moltes tasques a la vegada
- Activitat excessiva
- Manca de planificació
- Baixa tolerància a la frustració
- Canvis d'humor freqüents
- Problemes per fer tasques i acabar-les

- Problemes per afrontar l'estrès
-
4. Has notat algun canvi en la seva capacitat per aprendre des que va començar a patinar?
 - NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR

 5. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes, com per exemple a l'hora de gestionar la seva frustració quan no li surt un element?
 - NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR

 6. Has notat algun canvi en la seva concentració?
 - NO
 - SÍ, A MILLOR
 - SÍ, A PITJOR

 7. És capaç d'estar concentrat/da durant tota l'estona quan està fent una cosa que li agrada?
 - SI
 - NO
 - A VEGADES

 8. És capaç d'evitar un estímul extern que el/la distregui del que està fent?
 - SI
 - NO
 - A VEGADES

 9. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor en les tasques que ha de fer, el temps que ha d'invertir...?
 - SI

- NO

- De la pregunta anterior, quin aspecte ha millorat?

- Pregunta oberta

10. La relació amb els companys/es ha canviat des que va començar a patinar?

- SI

- NO

- De la pregunta anterior, ha millorat algun aspecte?

- SI

- NO

- En cas que la resposta sigui afirmativa, quin aspecte ha millorat?

- Buscar relacionar-se amb gent nova

- Sap formar part d'un grup

- S'adapta correctament a l'entorn social

- Pensa abans d'actuar per evitar conflictes amb les persones

11. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de treball, control inhibitori, com per exemple controlar els seus impulsos, i flexibilitat cognitiva, com per exemple adaptar la seva conducta a diferents situacions)?

- SI

- NO

- En el cas que la resposta anterior sigui afirmativa, en quines ha millorat?

- Memòria de treball

- Control inhibitori

- Flexibilitat cognitiva

12. Has pogut observar canvis en el teu patinador/a en la seva capacitat de memòria, com per exemple recordar un programa?

- SI

- NO

13. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu patinador/a en la seva coordinació motora, com la manera de moure's, la qualitat dels seus moviments...?

- SI
- NO

14. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció que no feu (ja sigui en la manera d'explicar, el tracte cap a ell/a...) per beneficiar al patinador/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu, quines?

- Pregunta oberta

Annex 3: Qüestionari per als infants amb TDAH

- Infant número:

1. Practicar patinatge t'ajuda a aprendre les coses millor?
 - SI
 - NO

2. Fer patinatge artístic t'ajuda a recordar-te més de les coses que t'expliquen tant a patinatge, com a l'escola i a casa?
 - SI
 - NO

3. El patinatge artístic t'ha ajudat a saber organitzar-te el temps, les coses a fer...?
 - SI
 - NO

4. Creus que et resulta més fàcil concentrar-te quan has de fer coses als entrenaments que a l'escola?
 - SI
 - NO
 - A VEGADES

5. Ets capaç d'estar concentrat/da durant tota l'estona quan fas una cosa que t'agrada?
 - SI
 - NO
 - A VEGADES

6. Ets capaç d'evitar desconcentrar-te quan alguna cosa et distreu del que estàs fent?
 - SI
 - NO
 - A VEGADES

7. Penses que el patinatge t'ha ajudat a millorar a l'escola a l'hora d'aprendre el que t'expliquen, organitzar-te els deures i el temps d'estudi...? Notes alguna diferència de quan vas començar a patinar a actualment?
 - Pregunta oberta

8. Notes que t'és més fàcil fer noves amistats ara o abans de patinar?
 - ABANS
 - ARA
 - IGUAL

9. Creus que recordar-te de les coses que fas a patinatge t'ha ajudat a millorar la teva memòria per fer altres coses?
 - SI
 - NO

10. Notes que controles més el teu cos des que practiques patinatge?
 - SI
 - NO

11. Creus que els entrenadors/es podrien fer alguna cosa per ajudar-te a entendre millor les coses durant els entrenaments que no facin ja? En cas afirmatiu, quines?
 - Pregunta oberta

8.2 Validacions dels qüestionaris

Annex 4: Validacions qüestionaris pares/mares

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : “Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH”, dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcioni ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,
Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.
- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat als pares i mares de quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessin del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüïtat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

1. Com era el comportament del teu fill/a abans de començar a patinar? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X					X				X
2. Quins símptomes de TDAH identificaves en el teu fill/a abans de practicar patinatge artístic? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X
3. Has notat algun canvi en la seva habilitat per aprendre des que va començar a patinar? a) NO b) SÍ, A MILLOR c) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X				X				X	
4. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes? a) NO b) SÍ, A MILLOR c) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X				X				X	
5. Has notat algun canvi en la seva concentració? a) NO b) SÍ, A MILLOR c) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X
6. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor? a) SI b) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X				X				X	
7. El rendiment acadèmic del teu fill/a ha variat des que es va iniciar en aquest esport? a) SI b) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X			X				X	
8. Mostrava unes habilitats socials diferents abans de començar a patinar i actualment? a) SI b) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X			X				X	
9. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

treball, control inhibitori, flexibilitat cognitiva)?	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) MAI			X					X				X
b) POC												
c) A VEGADES												
d) MOLT												
e) SEMPRE												
10. Consideres que el teu fill/a té ha millorat la seva memòria gràcies a la pràctica del patinatge artístic?	Comprensió				Pertinença				Importància			
a) SI	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
b) NO			X				X				X	
11. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu fill/a en la seva coordinació motora?	Comprensió				Pertinença				Importància			
a) SI	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
b) NO				X			X				X	
12. Dels símptomes del TDAH que identificaves en el teu fill/a abans de practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins?	Comprensió				Pertinença				Importància			
- Pregunta oberta	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X				X				X	
13. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció que no facin per beneficiar al teu fill/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu: Quines?	Comprensió				Pertinença				Importància			
- Pregunta oberta	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X				X				X	

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

Per a preguntes obertes és més recomanable fer una entrevista que un qüestionari. Un qüestionari funciona millor amb preguntes tancades.

Pregunta 1: és molt genèrica, penso que s'hauria de concretar.

Pregunta 2: aquesta pregunta pressuposa que qui respon el qüestionari sap quins són aquests símptomes. Seria útil en lloc de fer una pregunta oberta posar els símptomes com a diferents opcions de resposta que es puguin marcar.

Pregunta 3: a què es refereix exactament "habilitat per aprendre"? no queda clara la pregunta.

Pregunta 4: si poses algun exemple potser queda més clar a què et refereixes.

Pregunta 5: si l'objectiu del treball és en relació a la concentració, tindria sentit no fer una pregunta només sobre aquest aspecte, sinó incloure més preguntes que et donin més informació.

Pregunta 6: organitzar-se millor en quin aspecte?

Pregunta 7: a la pregunta “quin aspecte ha millorat?” donaria opcions de resposta

Pregunta 8: a la pregunta “quin aspecte ha millorat?” donaria opcions de resposta

Pregunta 9: pot ser complicada de contestar. Seria més clar si poses exemples concrets que li permetin valorar això.

Pregunta 10: revisa la redacció “té ha millorat”.

Pregunta 12: Com a la pregunta 2, posaria els símptomes com a diferents opcions de resposta. I pot ser és més clar per qui respon fer les preguntes 2 i 12 seguides.

Pregunta 13: Penso que cal concretar més a què es refereix.

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	Silvia Molina Roldán	
Lloc de treball	URV	
Titulació acadèmica	Doctora en Pedagogia	
Anys d'experiència professional	14	

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : “Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH”, dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionin ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,
Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.
- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat als pares i mares de quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessin del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
---------------------	---------	--------

Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

14. Com era el comportament del teu fill/a abans de començar a patinar? - Pregunta oberta	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	X	X	X
15. Quins símptomes de TDAH identificaves en el teu fill/a abans de practicar patinatge artístic? - Pregunta oberta	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	x	x	x
16. Has notat algun canvi en la seva habilitat per aprendre des que va començar a patinar? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	x	x	x
	Comprensió	Pertinença	Importància

17. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	1 2 3 4 x	1 2 3 4 x	1 2 3 4 x
18. Has notat algun canvi en la seva concentració? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
19. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
20. El rendiment acadèmic del teu fill/a ha variat des que es va iniciar en aquest esport? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
21. Mostrava unes habilitats socials diferents abans de començar a patinar i actualment? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
22. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de treball, control inhibitori, flexibilitat cognitiva)? f) MAI g) POC h) A VEGADES i) MOLT j) SEMPRE	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
23. Consideres que el teu fill/a té ha millorat la seva memòria gràcies a la pràctica del patinatge artístic? c) SI d) NO	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
24. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu fill/a en la seva coordinació motora? c) SI d) NO	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
25. Dels símptomes del TDAH que identificaves en el teu fill/a abans de	Comprensió	Pertinença	Importància

practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins? - Pregunta oberta	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
26. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció que no facin per beneficiar al teu fill/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu: Quines? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

- A la segona pregunta dones per suposat que els pares coneixen la simptomatologia del TDAH i potser no és així.
- Tercera i quarta pregunta, donaria més informació en relació a quins tipus d'aprenentatge i resolució de problemes. Et refereixes aprenentatges a l'escola? Potser és una pregunta una mica tècnica per als pares. Almenys dona una mica més de context.
- La pregunta 9 és massa tècnica tal i com està redactada per a un pare que no té perquè saber què es la memòria de treball o les funcions executives.
- Posaria algun exemple perquè els pares ho tinguin més fàcil a l'hora de contestar.

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	YOLANDA ALMAGRO
Lloc de treball	PROFESSORA ASSOCIADA PSICOLOGIA URV
Titulació acadèmica	DOCTORA PSICOLOGIA
Anys d'experiència professional	11 ANYS DOCÈNCIA

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Annex 5: Validacions qüestionaris entrenadors/es

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : "Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH", dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionï ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.

- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat als entrenadors/es de quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment. Els entrenadors/es ompliran un qüestionari per infant.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

27. Com era el comportament de l'infant abans de començar a patinar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

- Pregunta oberta	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒
28. Quins símptomes de TDAH identificaves en l'infant abans de practicar patinatge artístic?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
- Pregunta oberta	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒
29. Has notat algun canvi en la seva habilitat per aprendre des que va començar a patinar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) NO	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) SÍ, A MILLOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) SÍ, A PITJOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) NO	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) SÍ, A MILLOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) SÍ, A PITJOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31. Has notat algun canvi en la seva concentració?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) NO	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) SÍ, A MILLOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) SÍ, A PITJOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
32. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) SI	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) NO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Quin aspecte ha millorat?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33. Mostrava unes habilitats socials diferents abans de començar a patinar i actualment?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) SI	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) NO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Quin aspecte ha millorat?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de treball, control inhibitori, flexibilitat cognitiva)?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) MAI	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒
b) POC	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) A VEGADES	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) MOLT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) SEMPRE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35. Consideres que el teu patinador/a ha millorat la seva memòria gràcies a la pràctica del patinatge artístic?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
a) SI	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
b) NO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Comprensió				Pertinença				Importància			
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

36. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu patinador/a en la seva coordinació motora? a) SI b) NO - Quin aspecte ha millorat?	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X			X				X	
37. Dels símptomes del TDAH que identificaves en l'infant abans de practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X					X				X
38. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció que no feu per beneficiar al teu fill/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu: Quines? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		X				X				X		

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

Preguntes 1, 2, 11, 12: per a preguntes obertes és més recomanable fer una entrevista que un qüestionari. Un qüestionari funciona millor amb preguntes tancades.

Pregunta 1: és molt genèrica, penso que s'hauria de concretar. Per altra banda no preguntaria per "abans de començar a patinar" sinó en tot cas "quan va començar a patinar" que és quan l'entrenador/a suposem que va conèixer l'infant.

Pregunta 2: aquesta pregunta pressuposa que qui respon el qüestionari sap quins són aquests símptomes. Seria útil en lloc de fer una pregunta oberta posar els símptomes com a diferents opcions de resposta que es puguin marcar.

Pregunta 3: a què es refereix exactament "habilitat per aprendre"? no queda clara la pregunta.

Pregunta 4: si poses algun exemple en el context de l'entrenament potser queda més clar a què et refereixes.

Pregunta 5: si l'objectiu del treball és en relació a la concentració, tindria sentit no fer una pregunta només sobre aquest aspecte, sinó incloure més preguntes que et donin més informació.

Pregunta 6: organitzar-se millor en quin aspecte? L'entrenador/a tindrà informació sobre això?

Pregunta 7: reformularia la pregunta per fer-la més concreta. Pots preguntar si la relació amb els companys/es ha canviat des de que va començar a patinar.

Pregunta 8: pot ser complicada de contestar per l'entrenador/a? Seria més clar si poses exemples concrets que li permetin valorar això.

Pregunta 9: L'entrenador/a tindrà informació sobre això? En tot cas preguntaria si ha pogut observar canvis en la capacitat de memòria, re recordar...

Pregunta 10: a la pregunta "quin aspecte ha millorat?" donaria opcions de resposta (el mateix a altres preguntes que inclouen aquesta subpregunta)

Pregunta 11: Com a la pregunta 2, posaria els símptomes com a diferents opcions de resposta. I pot ser és més clar per qui respon fer les preguntes 2 i 11 seguides

Pregunta 12: no s'entén, cal concretar més, i crec que hi ha algun error ("el teu fill/a"?)

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	Silvia Molina Roldán
Lloc de treball	URV
Titulació acadèmica	Doctora en Pedagogia
Anys d'experiència professional	14

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : "Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH", dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcioni ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,
Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.
- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat als entrenadors/es de quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment. Els entrenadors/es ompliran un qüestionari per infant.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessin del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüïtat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?

- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules “estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord”.

39. Com era el comportament de l'infant abans de començar a patinar? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
40. Quins símptomes de TDAH identificaves en l'infant abans de practicar patinatge artístic? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x					x				x	
41. Has notat algun canvi en la seva habilitat per aprendre des que va començar a patinar? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x			x				x		
42. Has notat algun canvi en la seva capacitat per plantejar i resoldre problemes? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x			x				x		
43. Has notat algun canvi en la seva concentració? d) NO e) SÍ, A MILLOR f) SÍ, A PITJOR	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			

44. Penses que el patinatge artístic l'ha ajudat a organitzar-se millor? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x			x				x			
45. Mostrava unes habilitats socials diferents abans de començar a patinar i actualment? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x		x				x			
46. Has notat millora en les seves funcions executives (memòria de treball, control inhibitori, flexibilitat cognitiva)? f) MAI g) POC h) A VEGADES i) MOLT j) SEMPRE	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x		x				x			
47. Consideres que el teu patinador/a ha millorat la seva memòria gràcies a la pràctica del patinatge artístic? c) SI d) NO	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
48. Creus que el patinatge artístic ha beneficiat al teu patinador/a en la seva coordinació motora? c) SI d) NO - Quin aspecte ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
49. Dels símptomes del TDAH que identificaves en l'infant abans de practicar aquest esport, has notat una disminució d'aquests des que patina? Quins? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
50. Creus que els entrenadors/es podrien dur a terme alguna funció que no feu per beneficiar al teu fill/a durant els entrenaments? En cas afirmatiu: Quines? - Pregunta oberta	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x		x				x			

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

- La segona pregunta dona per suposat que l'entrenador coneix els símptomes del TDAH i potser no és així.
- A la tercera i quarta pregunta potser s'hauria d'especificar algun tipus de canvi (resoldre problemes i aprendre) per tal que l'entrenador ho entengui millor i pugui donar una resposta més concreta.
- A la sisena pregunta també posaria algun exemple per tal que l'entrenador entengui a que et refereixes amb la capacitat d'organització.
- L'entrenador no ha de conèixer què són les funcions executives, jo més aviat li posaria algun exemple o especificaria una activitat on mostri la memòria de treball o la flexibilitat cognitiva.
- La pregunta 11 em sembla important però hauria de saber quins són els símptomes del TDAH
- La pregunta 12 em sembla ambigua, no crec que estigui ben redactada. A qui et refereixes als pares o a l'entrenador?

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	YOLANDA ALMAGRO
Lloc de treball	PROFESSORA ASSOCIADA PSICOLOGIA URV
Titulació acadèmica	DOCTORA EN PSICOLOGIA
Anys d'experiència professional	11 ANYS DOCÈNCIA

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Annex 5: Validacions qüestionaris infants

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : “Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH”, dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionï ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.

- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat a quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessin del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüïtat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

51. Practicar patinatge t'ajuda a aprendre les coses millor? a) SI b) NO	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			X					X				X

[illegible]

- Pregunta oberta									
-------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

En general, l'adequació del qüestionari depèn molt de l'edat dels infants i, per tant, de la capacitat que puguin tenir per reflexionar sobre els seus propis processos psicològics. Per altra banda, una cosa és ser conscients de si han experimentat canvis des de que van començar a fer patinatge i una altra és saber si aquests canvis són deguts al patinatge, això és difícil de saber.

El format de qüestionari també pot ser complicat per als infants, especialment si són petits. Seria més recomanable fer una entrevista.

Pregunta 1: la pregunta "què ha millorat?" no queda clar a què es refereix

Pregunta 2: no queda clar si es refereix a les coses que li expliquen en general o en el context del patinatge

Pregunta 3: com abans, organitzar-se en què?

Pregunta 4: si l'objectiu del treball és en relació a la concentració, tindria sentit no fer una pregunta només sobre aquest aspecte, sinó incloure més preguntes que et donin més informació.

Pregunta 5: millorar a l'escola en quin sentit?

Pregunta 8: em sembla una pregunta difícil de contestar. Com deia abans, una cosa és saber si ara penses més les coses abans de fer-les (que ja té la seva dificultat) i una altra és saber si això és degut al patinatge.

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	Silvia Molina Roldán	
Lloc de treball	URV	
Titulació acadèmica	Doctora en Pedagogia	
Anys d'experiència professional	14	

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : "Afectació del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH", dirigit per el/la Sra. Ana Torres García, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb mestres.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcioni ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,
Claudia Castro Cuartero

El Vendrell,
20 d'Abril, 2021

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general:

- Conèixer com afecta la pràctica del patinatge artístic en infants diagnosticats amb TDAH.

Objectius específics:

- Detectar possibles canvis en les diferents característiques de cada infant des que van començar a patinar fins a l'actualitat.
- Descobrir en cada cas si hi ha evolució en el TDAH des d'abans de patinar fins a l'actualitat.
- Comparar les diferències de cada infant amb TDAH.

Contextualització:

Aquest qüestionari està destinat a quatre infants que practiquen el patinatge artístic i estan diagnosticats amb TDAH. Es passarà de manera virtual, amb el permís dels pares i mares, i es respectarà l'anonimat dels infants menors d'edat en tot moment.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

61. Practicar patinatge t'ajuda a aprendre les coses millor? c) SI d) NO - Què ha millorat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	X				X				X			
	Comprensió				Pertinença				Importància			

62. Fer patinatge artístic t'ajuda a enrecordar-te més de les coses que t'expliquen? c) SI d) NO	1 2 3 4 X	1 2 3 4 X	1 2 3 4 X
63. El patinatge artístic t'ha ajudat a saber organitzar-te? c) SI d) NO	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
64. Creus que et resulta més fàcil concentrar-te quan has de fer coses als entrenaments que a l'escola? d) MAI e) A VEGADES f) SEMPRE	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
65. Penses que el patinatge t'ha ajudat a millorar a l'escola? Notes alguna diferència de quan vas començar a patinar a actualment? - Pregunta oberta	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
66. Notes que t'és més fàcil fer noves amistats ara o abans de patinar? d) ABANS e) ARA f) IGUAL	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
67. Creus que enrecordar-te de les coses que fas a patinatge t'ha ajudat a millorar la teva memòria per fer altres coses? c) SI d) NO	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
68. Consideres que el patinatge artístic t'ha ajudat en algunes ocasions a pensar les coses abans de fer-les? f) MAI g) POC h) A VEGADES i) MOLT j) SEMPRE	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
69. Notes que controles més el teu cos des que practiques patinatge? c) SI d) NO	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x
70. Creus que els entrenadors/es podrien fer alguna cosa per ajudar-te a entendre millor les coses durant els entrenaments que no facin ja? Quines? - Pregunta oberta	Comprensió 1 2 3 4 x	Pertinença 1 2 3 4 x	Importància 1 2 3 4 x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

- A la tercera pregunta li posaria algun exemple del que vol dir organitzar-se millor.
- La pregunta 7 la redactaria d'una altra manera. P.e. Creus que la pràctica de patinatge t'ajuda a recordar millor el que aprens a l'escola?
- Explicaria una mica més al nen què vols dir controlar millor el seu cos.

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	YOLANDA ALMAGRO
Lloc de treball	PROFESSORA ASSOCIADA PSICOLOGIA URV
Titulació acadèmica	DOCTORA EN PSICOLOGIA
Anys d'experiència professional	11 ANYS DOCÈNCIA

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració